

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 23 MEI 1923

No. 386

INHOUD

	Blz.
DE POSTCHEQUE EN GIRODIENST II door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	458
De Constructie der Oostenrijksche Leeningen	461
De Financien van Nederland en van Nederlandsch-Indië. Rapport der Vlootwetcommissie. II. Nederl.-Indië ...	462
De Beleggingen der Rijksinstellingen door <i>J. J. Korn-dorffer</i> , met naschrift door <i>H. A. Bultman</i>	464
De Rijksmiddelen	465
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Landbouwcrediet in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika I door <i>Dr. H. W. A. Beenhouwer</i>	466
De Scandinavische Muntunie en de terugkeer tot den Gouden Standaard in Zweden door <i>F. von Koch</i>	467
AANTEEKENINGEN:	
Onze vlottende schuld en de vorderingen op het buitenland en de koloniën	468
De Fransche begrooting	469
MAANDOIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	469
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen.	470—476
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.
Bankstaten.	Goederenhandel.
	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening.

Rotterdam No. 8408.

23 MEI 1923.

Op de geldmarkt valt de laatste dagen wat ruimer aanbod van geld waar te nemen. Voornamelijk komt dit tot uiting in de notering voor gelden on call, die gisteren voor 3 à 3½ pCt. werden afgedaan.

De notering voor privaats-disconto bleef onveranderd 3½ pCt., terwijl een enkele post een fractie lager werd afgesloten. Prolongatierente noteerde iets hooger: 3¼, 3½, 3¾ en 4 pCt.

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank liep de post binnenlandsche wissels van f 172 miljoen tot f 167 miljoen terug, goedgeleeds doordat het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen in de afgelopen week van f 28 miljoen tot f 25 miljoen afnam.

De beleeningen toonen een vermeerdering van f 1.3 miljoen, die het gevolg is van een stijging der goederenbeleeningen met f 3.8 miljoen en een daling der effectenbeleeningen met f 2.5 miljoen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk werd in de afgelopen week weder geheel afgelost; zelfs blijkt de Regeering een creditsaldo bij de Bank te hebben ten bedrage van f 1.4 miljoen. De zilvervoorraad noteert f 1.5 miljoen hooger dan verleden week. De diverse

rekeningen onder het actief en de post papier op het buitenland daalden resp. met f 5.2 miljoen en f 2.1 miljoen. Ook deze week heeft de Bank dus blijkbaar weder voor eenige miljoenen aan Dollars verkocht.

De biljettencirculatie daalde met f 24.2, de rekening-courant-saldi namen met f 8.1 miljoen toe. Het beschikbare metaalsaldo steeg tot f 396.6 miljoen.

Bij de gisteren gehouden inschrijving op een totaalbedrag van 65 miljoen gulden aan schatkistbiljetten en promessen, werd in totaal ingeschreven voor een bedrag van ca. f 75½ miljoen, waarvan werd toegevoegd ca. f 40 miljoen 3-mds. promessen à f 990,31; ca. f 6½ miljoen 6-maands prom. à f 980,85; derhalve reudeerende ca. 3¼ pCt.

Voorts werden toegewezen voor ca. f 11½ miljoen 1-jaarsbiljetten en f 847.000,— 6-jaarsbiljetten à pari.

De wisselmarkt was doof de komende feestdagen verlaten en geeft weinig stof tot opmerkingen.

Slechts valt te vermelden, dat de Reichsmark hare daling voortzette; vooral gisteren was het aanbod weder bijzonder groot en kwam de koers op 0.0043.

Ondanks de verschillende geruchten, die de rondeden, schijnt de Reichsbank er nog niet toe te zijn overgegaan, haar steun-actie te hervatten.

Ook op de termijnmarkt waren de omzetten van niet veel beteekenis. Er was eenig aanbod van contante Ponden, die voornamelijk werden omgeruild in Dollars (rente arbitrage), waardoor Ponden op levering circa 1 cent agio per maand doen.

Contante Fransche Francs waren aangeboden tegen termijn, waardoor het disagio voor levering verdwenen is en voor een klein agio heeft plaats gemaakt.

LONDEN, 18 MEI 1923.

Nadat de Zaterdag was kalm geweest, was tamelijk onverwacht op Maandag geld zeer krap, doordat eenige groote banken voor balansdoeleinden uitstaande posten lieten afloopen; een aanzienlijk bedrag moest bij de Bank worden opgenomen. Hetzelfde geschiedde op Dinsdag, niettegenstaande de markt de beschikking kreeg over £ 5 miljoen aan diverse uitbetaalde dividenden. Nadien werd de positie gemakkelijker, daar van speciale zijde Juni schatkistwissels werden aangekocht. Daggeld varieerde van 2 tot 3 pCt. en sloot flauwer op 1½—2 pCt. Zevendaagsch geld bleef 1½ pCt. Disconto's waren, in sympathie met de geldmarkt, vaster.

Treasury Bills 3-mnds.	2—2 ¹ / ₁₀ pCt.
2-, 3- en 4-mnds. prima bankaccept	2 ¹ / ₈ —3 ³ / ₁₀ pCt.
6-mnds. idem	2 ¹ / ₄ —¾ pCt.

DE POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

II.

In het vorig artikel is in hoofdzaak aandacht gewijd aan de vraag, in hoeverre het in principe wenschelijk is, dat de girodienst, naast de als grondslag van het giroverkeer onmisbare tegoeden van het publiek, ook beleggingsdeposito's tot zich trekt. Van uit het particuliere bankwezen, dat hiermede den girodienst op zijn gebied als concurrent ontmoet, is hier tegen bezwaar gemaakt. Onze conclusie was, dat inderdaad in beginsel voor deze uitbreiding van de taak van den girodienst geenerlei reden bestaat, aangezien er hier geen lacune valt aan te vullen en voorts dit optreden, doordat de girodienst niet aan den noodzakelijken eisch van liquiditeit harer belegging kan voldoen, bij voortgaanden groei van den dienst, storend op het bestaande evenwicht op de markt van liquide kapitaal moet inwerken, met als resultaat een onnatuurlijke stijging van den rentevoet en diensvolgens verhooging van productiekosten.

Anders staat het bij den eigenlijken girodienst. Hier is het maatschappelijk nut, gelegen in een betere organisatie van het betalingsverkeer, evident en is, wat de benutting van de voor dit verkeer noodzakelijke tegoeden betreft, de vraag dus slechts, hoe hiervoor de principieel en praktisch meest juiste oplossing te vinden. Herhaald zal niet behoeven te worden, dat ook dit vraagstuk bezien moet worden in het licht van een mogelijken en waarschijnlijken verderen groei van den dienst. Reeds thans is — als gezegd — het totaal van het particuliere bedrag wellicht te stellen op f 150 miljoen. Neemt men aan, dat dit bedrag een f 40 à 50 miljoen — om een cijfer te noemen — aan beleggingsdeposito's omvat, dan is dus reeds thans het deel van het Nederlandsche volksvermogen, dat in het ruilmiddel is vastgelegd, voor een bedrag van f 100 miljoen in handen van den girodienst. Vergeleken met het totaal aan bankbiljetten en rekeningcourant saldi bij De Nederlandsche Bank, hetwelk zich om en bij het milliard beweegt, is dit bedrag nog betrekkelijk gering. Vergeten moet echter niet worden, dat van deze bankbiljetten zich naar schatting eenige honderden miljoenen in het buitenland bevinden, zoodat het door Nederlanders voor alimentatie van het betalingsverkeer in biljetten en saldi bij de Bank vastgelegd liquide kapitaal ongetwijfeld belangrijk minder dan f 1000 miljoen bedraagt. Vóór den oorlog bezat na de afschaffing der muntbiljetten de Nederlandsche Bank, een gering chequeverkeer uitgezonderd, feitelijk het monopolie van het niet-metalen betalingsverkeer.¹⁾ Niettemin bedroeg de som van de bedragen,

¹⁾ Naar aanleiding van wat ter gelegenheid van de afschaffing der muntbiljetten geschiedde, kan in verband met de oprichting van den girodienst een eigenaardige quaestie worden gemoveerd. Toen in 1903 de Regeering afzag van het uitgeven der maximaal f 15 miljoen muntbiljetten, dierf zij de hieruit voor haar voortvloeiende renteloze tegenwaarde. Hier compensatie verkreeg zij evenwel de bevoegdheid bij de Bank over een renteloos voorschot te beschikken tot eenzelfde bedrag van f 15 miljoen, onder bepaling evenwel, dat dit renteloos voorschot en daarenvens het aandeel in de winst der Bank vervallen zouden, o.a. wanneer de Staat opnieuw overging tot het uitgeven van muntpapier. De bedoeling dezer regeling is duidelijk. De Staat draagt het deel van de tegenwaarde van het betalingsverkeer, dat in zijn bezit was, aan de Bank over onder creatie van een renteloos tegoed tot gelijk bedrag bij deze instelling. Mocht de Staat echter weder een deel dezer tegenwaarde aan zich willen trekken, dan zou het renteloos tegoed vervallen. Dat alleen van de uitgave van muntpapier gesproken niet, is verklaarbaar, doordat in 1903 aan een girostelsel niet werd gedacht en beiden partijen dus alleen deze vorm voor den geest stond. Merkt men hier tegen op, dat er in zoverre verschil is, dat het muntpapier direct door den Staat wordt uitgegeven, terwijl, wat den girodienst betreft, de Staat zich beperkt tot het scheppen der gelegenheid, afwachtede of het publiek er gebruik van zal maken, dan is het antwoord, dat dit louter een technisch onderscheid is, dat het wezen der zaak niet raakt. Ongetwijfeld is de medewerking van het publiek, die

die zich uit hoofde van dit betalingsverkeer in handen der Bank bevonden, toenmaals nauwelijks meer dan f 300 miljoen. De groei, dien de girodienst, blijkens de zoeven gegeven cijfers, in de vijf jaren van zijn bestaan, en daarvan voornamelijk in de laatste jaren, heeft te zien gegeven, mag dan ook — het werd verleden week reeds opgemerkt — met zekerheid doen verwachten, dat, ook zonder kunstmatige hulpmiddelen, zich met verloop van tijd tusschen het deel van de tegenwaarde van het ruilmiddel, dat in handen is van den girodienst, en dat, wat in handen blijft van De Nederlandsche Bank, nog gansch andere verhoudingen ontwikkelen zullen dan die, welke op het oogenblik bestaan. Vragen, die, zoolang het tegoed van den girodienst zich binnen enge grenzen beweegt, zonder veel bezwaar veronachtzaamd kunnen blijven, krijgen in dat geval een vachtale betekenis.

Dat het tegoed bij den girodienst en de tegenwaarde van het bankbiljet — op zichzelf niets dan een depositobewijs aan toonder — in wezen precies hetzelfde zijn, slechts door een uitwendig verschil van louter technischen aard onderscheiden, zal geen betoog behoeven. Hieruit volgt reeds zonder meer, dat, tenzij er speciale redenen voor het tegendeel kunnen worden aangevoerd, de beproefde beginselen, welke gelden voor de benutting van het door het bankbiljettenverkeer aan de Bank in handen gegeven liquide kapitaal, principieel ook voor het girotegoed beslist moeten zijn.

Welke deze beginselen zijn, is bekend. Naast een zekere percentsgewijze edelmetaaldekking, die in normale tijden de internationale pariteit van het ruilmiddel heeft te waarborgen en in dit opzicht het maximum van liquiditeit beteekent, staat voor de rest een zoo liquide mogelijke belegging. Oppervlakkig zou men wellicht zeggen, dat ook hier, gelijk door sommigen voor het giroverkeer is opgemerkt, een ijzeren voorraad is aan te wijzen, waar beneden de ruilmiddel-behoefte van de bevolking verwacht kan worden nooit te zullen dalen en waartegenover dus zonder bezwaar een belegging van veel minder liquide karakter — bijv. effecten en hypotheeken — zou kunnen staan. Het is echter niet moeilijk in te zien, waarom zulks aan De Nederlandsche Bank volstrekt verboden is en deze instelling er, evenals hare buitenlandse zusters, voortdurend naar streeft haar portefeuille ook in werkelijkheid zoo liquide mogelijk te houden.

In de eerste plaats kan een juiste toepassing van het liquiditeitsbeginsel, waarop in het vorig nummer uitvoerig werd ingegaan en waarheen wij ditmaal dus mogen verwijzen, tot geen andere slotsom leiden. Vooral geldt dit, wanneer dit beginsel niet alleen gezien wordt in zijn beteekenis voor het interne bankbeleid, doch ook en vooral van zijn breedere maatschappelijken kant.

Van niet minder beteekenis is deze liquiditeit in verband met de discontopolitiek. Voor de Centrale Bank is haar portefeuille niet alleen een beleggingsobject, zij is ook het middel, waardoor zij in normale tijden haar rentepolitiek voelbaar maakt. Slechts een uiterst discontoverdurend afgevoerde belegging zal bij discontoverandering de gewenschte inkrimping of uitzetting vertoonen, alleen aldus heeft de centrale bank het ruilmiddel in de hand. Men kan van meening verschillen over de grenzen van de macht der Centrale Bank in dit opzicht en meenen, dat met name tegenover het zooveel dieper in ons economisch organisme verankerde conjunctuurver-

bij de uitgifte van muntpapier bestaat in het acceptereen ervan, bij het giroverkeer een meer actieve. In beide gevallen echter is het resultaat hetzelfde: met medewerking van de Regeering wordt wederom een deel, en thans zelfs een heel wat belangrijker deel van de tegenwaarde van het ruilmiddel van de Bank aan den Staat overgedragen. Alleen dan zou dit niet zoo zijn, wanneer de girodienst het totaalbedrag der tegoeden in den vorm van bankbiljetten onder zich hield.

schijnsel de langs den weg van het ruilmiddel uit te oefenen invloed nimmer een volstrekte beheerschende, hoogstens een eenigszins remmende kan wezen, over het feit, dat de belegging een zoodanige moet zijn, dat zij zoo volledig en zuiver mogelijk op verhoogingen of verlagingen van het disconto reageert, zal iedereen het eens zijn.

Ten slotte is er nog een reden, die een liquide belegging, met name bij de organen van handel en bedrijf, maakt tot een eisch van billijkheid.

Tusschen het de vorige week besproken liquide kapitaal, dat in den vorm van kasoverschotten tijdelijke belegging zoekt, en de tegenwaarde van het betalingsverkeer bestaat dit groote verschil, dat het liquide kapitaal van de eerste soort inderdaad een tijdelijk surplus beteekent. Degeen of de instelling, aan wie dit surplus tijdelijk wordt toevertrouwd, mag zich dus bij de belegging, mits hij de eischen van liquiditeit in acht neemt, tot op zekere hoogte vrij achten in de richting, waarin hij deze belegging doet geschieden. Met de tegenwaarde van het betalingsverkeer is het echter anders. Dit vertegenwoordigt geen surplus maar een deel van het in het bedrijf noodzakelijke kapitaal, dat voor kasdoeleinden in beslag genomen wordt. Het lichaam, dat dit liquide kapitaal naar zich toe ziet vloeien, mag zich mitsdien in de belegging niet vrij rekenen, maar is tot zekere hoogte moreel gebonden dit kapitaal weder zooveel mogelijk in dezelfde kringen, van handel en productie in de eerste plaats, groot zowel als klein, zijn vruchtdragenden arbeid te laten verrichten. Vandaar dat overleging in de Memorie van Toelichting bij de octrooi-verleening van 1903 met instemming de volgende woorden van Pierson uit het jaarverslag van 1888-'89 werden aangehaald: „De „Nederlandsche Bank is geworden een bank voor het „Nederlandsche Volk, niet alleen voor de aanzienlijken, maar ook voor de kleine burgerij. Het grootste „deel van hare binnenlandsche portefeuille toch bestaat uit acceptatiën van winkeliers, grossiers, kleine „fabrikanten, landbouwers, acceptatiën, die door allerlei kanalen tot haar komen. Zij heeft den regel „nooit losgelaten van open te staan voor ieder, die „een goeden naam heeft.” De ontwikkeling van het particuliere bankwezen in den tijd, nadat deze woorden geschreven werden, moge in verschillend opzicht verandering hebben gebracht en met name ook de kanalen verschoven hebben, in beginsel is deze uitspraak ook thans nog juist.

Men toetse aan dit alles de belegging van den girodienst.¹⁾ Zoolang de bedragen binnen beperkte grenzen bleven, was er, het zij nog eens gezegd, weinig bezwaar tegen, dat bovenstaande beginselen niet tot hun recht kwamen en dat de dienst ten slotte voor haar liquiditeit, zoo noodig, bleef leunen op De Nederlandsche Bank. De snelle toeneming van den laatsten tijd maakt dit echter anders. Mocht, om een denkbeeld te geven, in afzienbaren tijd het girotegoed een omvang hebben verkregen, gelijk aan de dan evenredig verminderde werkelijk circuleerende hoeveelheid bankbiljetten, dan zou volstrekt noodzakelijk zijn, dat de belegging een niet geringere liquiditeit bezat dan die van de Bank zelve, al ware het alleen reeds hierom, omdat het voor de effectiviteit der discontopolitiek hoogst gevaarlijk zou zijn, indien de eene helft van het betalingsverkeer geheel de elasticiteit zou missen, die hiervoor noodig is. Misschien zou het giro-tegoed de eisch van edelmetaaldekking niet behoeven te worden gesteld, aangezien in de economische ontwikkelingsphase, waarin ons land verkeert, eenige bezuiniging op den verplichten metaalvoorraad, — een en ander natuurlijk onder de voorwaarde, dat allereerst weder geheel normale omstandigheden zullen zijn teruggekeerd — niet onmogelijk schijnt. Op den eisch van liquiditeit der belegging mag echter niet worden afgedongen.

¹⁾ In het vorige nummer werd opgemerkt, dat de belegging bij den Staat thans reeds de f 100 miljoen nadert. Volgens de jongste gegevens belooft het bedrag ruim f 113 miljoen.

De ontwikkeling in Engeland, waar het chèque-verkeer, zij het in veel grooter omvang, geheel dezelfde rol vervult, die aan het giroverkeer hier te lande is toebedeeld, toont de juistheid hiervan aan. De ontwikkeling der dingen, die daar de tegenwaarde van het ruilmiddel voor het overgrote deel in handen heeft gebracht van de particuliere banken, heeft daar te lande aan den eenen kant geleid tot een belangrijke besparing op den goudvoorraad, doch aan den anderen kant de liquiditeit niet doen verminderen. Integendeel, het standpunt, dat dienaangaande met juist begrip van den toestand door de joint-stock banks wordt ingenomen, kan zelfs aan meer dan één centrale bank van het continent als een voorbeeld worden voorgehouden. Het gevolg is een elasticiteit, waarmee geen ander land kan wedijveren en die zowel voor een juist functioneeren van het geheele betalings- en credietorganisme van het land als voor het opvangen van van buiten komende conjunctuurinvloeden van onberekenbaar nut is.

Het feit, dat de groei van het girotegoed van recenten datum is, zal moeten verklaren, dat opmerkingen als bovenstaande niet reeds eerder hier te lande zijn gehoord. Ook een gedachteloos gelijkstellen van de girogelden met andere van overheidswege belegde fondsen — Postspaarbank, Pensioenfondsen, Rijksverzekeringsbank e. a. — wier angstwekkende opstapeling een vraagstuk op zichzelf vormt, kan hiertoe het zijne hebben bijgedragen. Een merkwaardige tegenhanger vormt echter wel het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp van 1903 tot inbrenging der muntbiljetten, waarin als voor naamste grief tegen deze muntbiljetten werd aangevoerd, dat de tegenwaarde niet, als bij de biljetten der Bank, in edel metaal en liquide vorderingen was belegd, een grief, die den Minister in zijn Antwoord geheel onderschreven. En toch ging het hier maar over een bedrag van f 15 miljoen!

¹⁾ Een opmerking, die hier even mag worden tusschengevoegd, is deze, dat, getoetst aan de beginselen, die zoeven werden gesteld, het verzoek van de Middenstandsbanken om uit hoofde van de bedragen, die door middenstanders voor betalingsdoeleinden aan den girodienst zijn in handen gegeven, omgekeerd voor credietverleening in aanmerking te mogen komen, een element van juistheid bevat, dat niet geheel kan worden ontkend. Aan den anderen kant zal de girodienst, die voor beoordeeling van credietwaardigheid volslagen onbekwaam is, op dit verzoek uiterst moeilijk kunnen ingaan. Immers, door obligaties te laten drukken kan men hoogstens zijn onkostenrekening verhoogen, niet zijn credietwaardigheid. Hiermede is natuurlijk allerminst gezegd, dat de Middenstandsbanken niet credietwaardig zouden zijn. Wel echter, dat voor credietverleening in dergelijke gevallen de toets, die door een lichaam als De Nederlandsche Bank met volledige kennis van zaken kan worden aangelegd en steeds wordt aangelegd, niet achterwege zal mogen blijven.

Waar het uitgesloten is, dat de girodienst zelf zijn belegging naar de geschetste beginselen zal kunnen doen geschieden, is bij voortgezette groei van den dienst dus een andere oplossing noodzakelijk. Welke deze zou moeten zijn, kan slechts bij een nader onderzoek, waarbij de zaak van alle kanten onder het oog wordt gezien, worden uitgemaakt. Voor de hand ligt evenwel een regeling in dezen zin, dat virtueel de belegging geheel in handen wordt gegeven aan De Nederlandsche Bank onder dezelfde voorwaarden als voor de overige crediet-operaties der Bank gesteld. Immers duplicatie wordt aldus vermeden, terwijl tevens op de eenvoudigste manier bereikt zou worden, dat De Nederlandsche Bank haar toch reeds door het opkomen van het particuliere bankwezen verminderde macht over de geldmarkt — in Engeland het groote zwakke punt — zooveel mogelijk behoudt. De girodienst zou van een taak, waarvoor zij niet geschikt is, worden ontheven en tegelijk van ernstige risico's,

waarvan het bestaan maar al te zeer gebleken is, worden bevrijd. Aan den anderen kant zou het voor den dienst ongetwijfeld een belangrijk geringer renteinkomen beteekenen, al ware het reeds, omdat met de abnormaliteit, dat uit gelden, voor betalingsdoeleinden ter beschikking gesteld, het renteinkomen van vaste belegging kan worden genoten, gebroken zou worden. Op den invloed, dien dit op de door den girodienst aan rekeninghouders te vergoeden rente zal hebben, wordt straks teruggekomen. Het spreekt echter vanzelf, dat, mocht desnietteenstaande de girodienst alsdan nog tot zekere hoogte van tijdelijke belegging van kasoverschotten worden gebruikt dit in veel geringer mate aan bedenking onderhevig zou zijn dan bij de thans geldende beleggingsvoor- schriften.

De aan de hand gedane oplossing heeft nog een ander gevolg, dat in zekeren zin als een proef op de som kan worden beschouwd voor haar juistheid. In het huidig groeitijdperk overtreffen de stortingen — de heer Kymmell wijst er terecht op in zijn artikel in het nummer van 2 dezer — geregeld de afgegeven cheques. Uit de cijfers blijkt evenwel, dat ook reeds thans het totaal van het particulier tegoed, al groeiende, aan voortdurende schommeling onderhevig is. Is eenmaal de evenwichtstoestand bereikt, dan komen deze schommelingen hierop neer, dat telkens een deel van het betalingsverkeer overgaat van den girodienst naar het bankbiljettenverkeer en omgekeerd. Dit leidt telkens tot een gelijke verschuiving van de tegenwaarde, wat bij gescheiden belegging allerlei operaties noodzakelijk kan maken, die bij samenbrenging dier belegging in één hand automatisch zullen wegvallen.

Het spreekt vanzelf, dat het bovenstaande slechts een los opgeworpen denkbeeld is,¹⁾ dat geenszins de pretentie heeft de eenige en juiste oplossing te geven. Waar het in dit artikel in de eerste plaats om gaat, is het beginsel, dat de belegging der girogelden zal hebben te beheerschen. Dit beginsel raakt ten slotte de grondslagen van ons betalings- en creditverkeer: De voortdurende groei van den dienst geeft daarenvens aan het vraagstuk een zekere urgentie, die het zeer wenschelijk maakt, dat niet alleen deze beleggingsquaestie doch het geheel van vraagstukken, in deze artikelen besproken, eens opzettelijk en nauwgezet worden overwogen. Bij den reeds van meer dan één zijde geuiten wensch naar de instelling van een hiertoe competente commissie sluit ik mij mitsdien ten volle aan.

* * *

Ik kom thans tot het punt, dat ik tot het slot bewaarde, de rentevergoeding aan tegoedhouders en in verband daarmee de financieele resultaten van den dienst. Na hetgeen over deze laatste reeds van verschillende zijden en met name door Mr. Crena de Iongh is gezegd, kan ik hierover kort zijn.

Zoover als Mr. van Tienhoven, die als beginsel op den voorgrond stelt, dat de girodienst geen rente vergoeden moet, zou ik niet willen gaan. Wel echter moet thans, nu de eerste jaren voorbij zijn en de dienst zich burgerrecht verworven heeft, de eisch worden gesteld, dat de dienst niet alleen zich bedruipt, doch, blijft de vrijdom van zegel gehandhaafd — waar op zich zelf veel voor te zeggen is — hij een zeker overschot oplevert, waarin de staatskas eenigermate een vergoeding kan vinden voor het gedeerd zegelrecht. Te meer is dit het geval, waar in de Memorie van Toelichting bij het reeds genoemde wetsontwerp van 1915 tusschen de aanvankelijk vrij hooge rechten en den vrijdom van zegelrecht uitdrukkelijk verband werd gelegd.

¹⁾ Uit de gegevens door de Regeering bij het wetsontwerp tot instelling van den girodienst (1914—15 No. 286) verstrekt, blijkt, dat in Duitschland de belegging der girogelden was opgedragen aan de Rijksbank. Het is mij niet gelukt na te gaan op welke wijze en onder welke voorwaarden dit het geval was.

Dat men, toen bleek, dat deze aanvankelijke voorwaarden den groei van den dienst min of meer in den weg stonden, allengs verschillende dezer rechten heeft verlaagd en die op overschrijving zelfs geheel heeft afgeschaft, evenals trouwens de verplichte waarborgsom en het minimum recht van f 1,— per half jaar voor iedere rekening, is aan weinig bedenking onderhevig, al blijkt wel, dat, wanneer men de huidige tarieven legt naast die van vreemde diensten, gelijk deze in 1915 in een bijlage tot de Memorie van Antwoord bij het genoemde wetsontwerp zijn medegedeeld, en daarbij de sterke prijsstijging na 1915 van alle andere door de postadministratie bewezen diensten in aanmerking neemt, Nederland thans wel buitengewoon goedkoop is. Dat men echter nog op 1 Augustus 1921 de rente van 1½ op 2 pCt. verhoogde, op een oogenblik, dat men wist voor een aanzienlijk beleggingsverlies, per 31 December 1920 niet minder dan f 2.390.808,07, te staan en behoorde te weten, dat het exploitatietekort van 1920 over het loopende jaar nog belangrijk grooter zou worden, is niet te verdedigen.

Van officieele zijde wordt thans vertrouwd, dat het volgens de begroting voor 1923 wederom op meer dan f 700.000 geraamde tekort, door de centralisatie van den dienst in korten tijd verdwijnen zal. Hierbij is uiteraard gerekend op een renteinkomen volgens de tot dusver gevolgde wijze van belegging, waartegen hierboven principieel bezwaar is gemaakt. Bovendien is de begroting in verschillend opzicht geflatteerd. Volkomen terecht wijst Mr. Crena de Iongh erop, dat zijn opmerkingen dienaangaande door den heer Kymmell niet afdoende zijn weerlegd.

Op één punt zou ik echter een reserve willen maken en dat is ten opzichte van den vrijdom van port. Hiertegenover toch staat op de verlies- en winstrekening van den dienst een post wegens „aandeel in de uitgaven der Posterijen”, welke post op de rekening 1921 f 1.881.128 bedraagt en voor het loopende jaar uitgetrokken is op f 4.409.000. Hoe deze post, waarvoor de accountant in zijn verslag alle aansprakelijkheid nadrukkelijk afwijst, berekend wordt, is niet bekend. Omvat hij echter een volledige vergoeding voor alle diensten, de besteldiensten inbegrepen, dan is vol te houden, dat de Staat, die toch den Postdienst te zijner dispositie heeft, volstaan kan met aldus slechts de netto kosten in rekening te brengen, zij het dat dit opnieuw een voordeel boven het particuliere bankwezen beteekent.

Het is een buitenstaander onmogelijk voor den groeienden dienst op grond van de beschikbare cijfers ook maar in de verte een benadering te geven van de toekomstige ontvangsten en uitgaven. Wel echter kan gezegd worden, dat nauwelijks te verwachten is, dat wordt voor de belegging een stelsel ingevoerd als boven uiteengezet, wordt de begroting juist opgezet en de eisch van een zeker saldo ter tegemoetkoming in het verlies aan zegelrecht gesteld, zelfs met alle voordeelen der centralisatie rentebetaling te handhaven zal zijn, en dat, mocht rentebetaling alsnog mogelijk zijn — de stand van het bankdisconto zal hier in hoofdzaak beslissend wezen — deze rente ½ of 1 pCt. zeker niet zal kunnen overtreffen. Uit de indertijd verstrekte gegevens blijkt, dat, naar den toestand van 1914, in Duitschland geen rente vergoed werd, in België alleen over de, hier te lande afgeschaft, verplichte waarborgsom ad frs. 50, in Frankrijk ½ pCt. en in het door den heer Kymmell aangehaalde Zwitserland 1,8 pCt., echter tot een maximum van frs. 100.000, terwijl voorts het tarief van rechten belangrijk hooger is en portvrijdom daar te lande niet bestaat. Alleen Oostenrijk gaf bij matige rechten 2 pCt. rente. De geheele dienst was daar echter ondergebracht bij de Postspaarkas te Weenen, wat o.a. ten gevolge had, dat zelfs nog in 1913 de uitbetalingen op cheques — met een vrij sterk oplopend recht belast — belangrijk de overschrijvingen overtroffen, een fase, die wijst op een zeer onvolkomen

ontwikkeling van het eigenlijke girowezen en die wij hier te lande gelukkig reeds lang te boven zijn.

Men heeft nu eenmaal te kiezen tusschen: lage renten en geen of zeer lage rente, dan wel een renteverhoging van beteekenis doch dan ook een hoog percentage. Aanvankelijk heeft men dit hier te lande ingezien en een soort tusschenstelsel gekozen, neigende naar het tweede alternatief. Al spoedig echter is men het spoor bijster geraakt en heeft men van twee waltjes willen eten, met het bekende gevolg.

Summa summarum is er dus ook hier, naar Mr. Crena de Jongh terecht opmerkt, voor een nader onderzoek alle reden, zoodat ook deze kant der zaak in de opdracht der Commissie, op welke instelling boven aangedrongen werd, zou behooren te worden betrokken.

B.

DE CONSTRUCTIE DER OOSTENRIJKSCHE LEENINGEN.

Nu de oorzaak van de uit de Kamer gerezen bezwaren door den Minister is weggenomen, valt te verwachten, dat dezer dagen het bescheiden percentage van het totale bedrag — 1 pCt. —, waarvoor Nederland in de garantie der komende Oostenrijksche leening zal deelnemen, de sanctie van de Staten-Generaal verkrijgen zal.

De leening zelf zal thans binnenkort in de verschillende centra van Europa en in New York worden uitgegeven en ook het Nederlandsche publiek zal geroepen worden voor zijn deel in deze creditverloopen te participeren. Het besef, dat het hier gaat om een algemeen Europeesch belang zal, naast de niet onbeteekenende directe relaties, die tusschen Nederland en Oostenrijk bestaan, er, naar vertrouwd mag worden, toe leiden, dat Nederland onder de inschrijvende landen een plaats zal innemen, overeenkomende met de internationale financieele positie van ons land.

De constructie der leening, welke een onderdeel vormt van het Oostenrijksche reconstructieplan¹⁾, is eenigszins ingewikkeld en moest dit wezen, wilde den deelnemers de zekerheid geboden kunnen worden, die thans hun deel zal zijn. Zij vormt een unicum in de financieele geschiedenis en zal wellicht in de komende jaren tot voorbeeld kunnen dienen bij het herstel van andere Europeesche landen.

Om al deze redenen geven wij gaarne plaatsing aan onderstaand van deskundige zijde ontvangen overzicht:

I. De leening op korten termijn.

De eerste Oostenrijksche leening gebaseerd op de Geneefsche Protocollen is uitgegeven in Februari II. Het betrof een totaal bedrag van 3½ miljoen Pond Sterling, verdeeld in de volgende tranches:

	Volgens den koers		
	vaneind Februari		
	£	£	
In Londen	1.800.000	Sterling	1.800.000
„ Parijs	60.000.000	Fransche frs.	800.000
„ Amsterdam	6.000.000	Holl. guld.	500.000
„ Brussel	8.500.000	Belg. frs.	100.000
„ Stockholm	1.800.000	Zwe. kronen	100.000
„ Zwitserland	5.000.000	Zwits. frs.	200.000
	Totaal..		3.500.000

Alle deze tranches zijn uitgegeven in éénjarige Oostenrijksche schatkistbiljetten en dragen 7 pCt. rente, met uitzondering van de Fransche en Zwitsersche tranches, die respectievelijk tegen 8 en 6 pCt. zijn uitgegeven. De Engelsche en Nederlandsche tranches waren opengesteld voor publieke inschrijving; de andere tranches zijn onmiddellijk door banksyndicaten overgenomen.

De Engelsche tranche, welke meer dan de helft

¹⁾ Over dit reconstructieplan, gebaseerd op de Geneefsche protocollen van 4 October 1922, raadplege men de artikelen van Sir Arthur Salter, opgenomen in de nos. van 8 en 15 November 1922 en 4 en 11 April 1923.

van de geheele leening uitmaakt, werd ruim tweemaal door het publiek overteekend. De emissie werd in Londen geleid door de Bank of England, op zichzelf een merkwaardigheid, daar tot nu toe de Bank of England nog nimmer zelf direct een buitenlandsche leening op de Londensche geldmarkt geïntroduceerd heeft.

De andere emissiehuizen waren: Parijs, de Banque de Paris et des Pays-Bas; Amsterdam, Hope & Co.; Brussel, de Banque Nationale de Belgique en de Société Générale de Belgique; Stockholm, Stockholm's Enskilda Bank; Zwitserland, de Union Financière.

Deze leening van 3½ miljoen Pond Sterling éénjarige schatkistbiljetten zal worden terugbetaald uit de opbrengst der leening op langen termijn, waarover op het oogenblik onderhandelingen gevoerd worden.

Zooals reeds vermeld is in het artikel van Sir Arthur Salter (zie Economisch-Statistische Berichten van 11 April 1923, blz. 329) was deze leening gegarandeerd in de eerste plaats door de bruto ontvangsten van de Oostenrijksche douane en van het tabaksmonopolie en in de tweede plaats door de regeringen van eenige staten tot de volgende percentages:

Engeland	24,5 pCt.
Frankrijk	24,5 pCt.
Italië	24,5 pCt.
Tsjechoslowakije	24,5 pCt.
België	2,0 pCt.
Totaal	100 pCt.

Deze regeringen hebben bij de „Banque Nationale Suisse” „collateral bonds” gegarandeerd tot eenzelfde bedrag als de verschillende tranches beloopten. De Engelsche regering bijv. heeft collateral bonds gedeponeerd in ponden sterling, in Fransche francs, in Belgische francs, in Zweedsche kronen en in Zwitsersche francs voor haar garantie van 24,5 pCt. De andere regeringen eveneens.

De Oostenrijksche regering is verplicht de bedragen noodig voor den dienst van de leening minstens 30 dagen voor de vervaldatum te storten op een rekening, geopend bij de „Banque Nationale Suisse”.

In het geval de bedragen, gestort door de Oostenrijksche regering tot 30 dagen voor de vervaldatum onvoldoende mochten zijn, heeft de „Banque Nationale Suisse” de collateral bonds aan de schatkisten der verschillende staten aan te bieden, onder opgave van het te betalen bedrag.

De opbrengst van de leening (3½ miljoen Pond Sterling) is in den loop van de maand Maart overgemaakt aan de Oostenrijksche regering, die er over beschikken kan na machtiging door den Commissaris-Generaal van den Volkenbond, Mr. Zimmerman.

II. De leening op langen termijn.

Overeenkomstig artikel 7 van het IIe Protocol van 4 October 1922 moeten de voorwaarden van de Oostenrijksche leeningen worden goedgekeurd door het door hetzelfde protocol opgerichte Contrôle Comité. Dit Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de staten, welke deelnemen in de garantie van die leeningen. Op 14 en 15 April heeft te Genève een vergadering plaats gehad van het Contrôle Comité ter goedkeuring van het ontwerpcontract van de leening op langen termijn. De Nederlandsche regering was op die vergadering vertegenwoordigd door den heer Patijn, oud-secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

De hoofdpunten van het leeningscontract en van de daarmede verband houdende resoluties van het Contrôle Comité kunnen als volgt worden samengevat:

Het leeningscontract. In het algemeen zal voor de leening op langen termijn hetzelfde systeem gevolgd worden als voor de leening gelijktijdig geplaatst op verschillende geldmarkten en gegarandeerd door verschillende staten.

Het bedrag van de leening op langen termijn zal in totaal kunnen beloopten 650 miljoen goudkronen netto. De Oostenrijksche regering is door de Con-

trôle Commissie gemachtigd om dit bedrag in ééns of successievelijk in verschillende tranches te plaatsen, naarmate de verschillende geldmarkten het zullen kunnen opnemen. Iedere tranche wordt uitgegeven in de geldeenheden van het land, waarin zij wordt geplaatst. Alleen ten opzichte van de in Oostenrijk te plaatsen tranche is de mogelijkheid opengelaten een buitenlandsche geldeenheden te kiezen.

De looptijd van de leening is twintig jaar. Ieder jaar is een gelijk totaalbedrag aan te wenden voor rente en aflossing. Vanaf 1 Juni 1934 is de Oostenrijksche regeering gemachtigd tot vervroegde aflossing over te gaan van één of meer speciale tranches, met inachtneming van een opzeggingstermijn van zes maanden.

Ter beveiliging van de obligatiehouders zullen drie *trustees* benoemd worden door den Raad van den Volkenbond. Tot op het oogenblik, waarop deze benoeming plaats heeft, zal als trustee fungeren de Voorzitter van de Financiële Commissie van den Volkenbond, de heer Janssen, directeur van de Banque Nationale de Belgique.

De Eerste garantie. De leening op langen termijn is in de eerste plaats gegarandeerd door de bruto-ontvangsten der douane en van het tabaksmonopolie. Deze bruto-inkomsten worden dagelijks op een speciale rekening gestort, waarover de Oostenrijksche regeering slechts met toestemming van den Commissaris-Generaal van den Volkenbond kan beschikken. Op den eersten van iedere maand zal van deze rekening een som worden overgemaakt aan de trustees, overeenkomende met ten minste $\frac{1}{12}$ van het bedrag, noodig voor den dienst der leening gedurende een jaar.

Minstens 45 dagen voor den dag waarop eenige rentetermijn vervalt, heeft de Oostenrijksche regeering het noodige bedrag over te maken aan de trustees, welke het verdeelen over de verschillende tranches. Voor deze stortingen mag de Oostenrijksche regeering in aftrek brengen wat zij reeds maandelijks vooruit heeft betaald.

Binnen vier weken na het plaatsen van een bepaalde tranche heeft de Oostenrijksche regeering aan de trustees over te maken een bedrag, voldoende om den dienst der leening gedurende een half jaar te dekken. Deze som zal bij de trustees in reserve blijven om door hen te worden gebruikt ingeval de Oostenrijksche regeering in gebreke mocht blijven; de Oostenrijksche regeering is verplicht deze som geregeld aan te vullen.

De obligaties van de leening op langen termijn genieten vrijdom van alle Oostenrijksche belastingen en rechten en kunnen niet gesequestreerd worden. De hoofdsom en de rente der obligaties zijn te betalen zoowel in vredes- als in oorlogstijd, zelfs als de obligatiehouders behoren tot een staat in oorlogstoestand met Oostenrijk.

De Tweede garantie. De leening wordt in de tweede plaats gegarandeerd door garanties van verschillende regeeringen. De Contrôle Commissie heeft beslist dat de uit te geven gedeelten der leening in ieder geval voor 10 pCt. door dergelijke garanties gedekt moeten zijn. Op het oogenblik zijn de volgende garanties reeds wettelijk bekrachtigd:

Engeland	20 pCt.	van 520 ¹⁾ miljoen goudkronen
Frankrijk	20 "	" " " "
Italië	20 "	" " " "
Tsjechoslowakije	20 "	" " " "
België	2½ pCt.	" " " "
Zweden	2½ "	" " " "
samen		85 pCt.	" " " "

¹⁾ Overeenkomstig Protocol No. 11 cum annexis komen 520 miljoen van de totaalopbrengst van de leening (650 miljoen goudkronen) direct ten bate van de Oostenrijksche schatkist. De overige 130 miljoen dienen tot betaling van voorschotten, welke Oostenrijk in het afgelopen jaar ontvangen heeft van de Engelsche, Fransche, Italiaansche en Tsjechoslowaaksche regeeringen en worden daarom alleen door genoemde regeeringen gegarandeerd. De nader te

Vermoedelijk zullen dan ook de volgende garanties nog wettelijk bekrachtigd worden:

Spanje	5 pCt.	van 520 miljoen goudkronen
Nederland	1¼ "	" " " "
Denemarken	1¼ "	" " " "

Bovendien neemt de Zwitsersche regeering deel aan het herstel van Oostenrijk door een directe leening van 20 miljoen goudkronen, zijnde bijna 4 pCt. van 520 miljoen goudkronen. Te zamen zal het bedrag van 520 miljoen goudkronen dus voor ongeveer 96 pCt. door garanties gedekt zijn. De restende 130 miljoen goudkronen ($520 + 130 = 650$) worden voor 100 pCt. door garanties van Engeland, Frankrijk, Italië en Tsjechoslowakije gedekt. De garantie van het totaalbedrag der leening, te weten 650 miljoen, stijgt daardoor tot ongeveer 98 pCt. of 637 miljoen. In verband met het besluit van het Contrôle Comité kan dit laatste bedrag dus — als tot 100 pCt. door garanties gedekt — op het oogenblik worden uitgegeven.

De Commissie van Contrôle heeft de Oostenrijksche regeering gemachtigd om, indien de restende procenten der leening niet door garanties gedekt kunnen worden, die bedragen afzonderlijk als een niet door buitenlandsche mogendheden gegarandeerde leening uit te geven, die evenwel nog altijd gegarandeerd zal zijn door de inkomsten van de douane en het tabaksmonopolie.

De garandeerende regeeringen hebben binnen tien dagen na ontvangst van het bericht, dat een tranche der leening geplaatst zal worden, met die tranche overeenstemmende „collateral bonds” te deponeren bij de „Banque Nationale Suisse”. De collateral bonds behoren vervalbaar te zijn 30 dagen voor de vervaldata, vastgesteld voor aflossing of rentebetalingen der obligaties. Te dien einde zijn de collateral bonds te voorzien van coupons, overeenkomende met die van de obligaties. Voor iedere tranche der leening zal derhalve een afzonderlijke serie collateral bonds in dezelfde munteenheid uitgedrukt als de bepaalde tranche, moeten worden gedeponeerd. De trustees zullen de collateral bonds of de daaraan bevestigde coupons ter betaling aan de regeeringen aanbieden, indien de Oostenrijksche regeering gedurende 15 dagen in gebreke is geweest (derhalve 30 dagen voordat de rente aan de obligatiehouders verschuldigd is, aangezien de Oostenrijksche regeering verplicht is 45 dagen voor de vervaldagen te betalen aan de trustees) en de trustees geen gelden onder zich hebben om vervallende aflossingen of rentebetalingen te voldoen.

DE FINANCIEN VAN NEDERLAND EN VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

Rapport der Vlootwetcommissie.

II. Nederlandsch-Indië.

Ten vervolge op het overzicht aangaande Nederland, in het vorig nummer opgenomen, volgt thans hieronder het overzicht wat *Nederlandsch-Indië* betreft.

Gewone dienst. Het jaar 1916 sloot voor Nederlandsch-Indië een elfjarig tijdvak af, waarin de gewone dienst in totaal een overschot gaf van bijna f 109.800.000. Intussen, ofschoon de voorspoed, waarin landbouw, handel en nijverheid in Indië zich mochten verheugen, aanhield tot in 1921 en zelfs een ongekende hoogte bereikte, trad te beginnen met 1917 in den toestand van 's Lands financiën een ongunstige wending in. De gewone dienst leverde stijgende tekorten op en wel in die mate, dat het deficit op den dienst alleen van het jaar 1920 het zooeven genoemde voordeelig saldo van f 109.800.000 uit de periode 1906/1916 met meer dan f 40.000.000 heeft overtroffen. Het geheele tekort op den gewonen dienst ¹⁾ van de jaren 1917/1923 noemen 1¼ pCt. van Nederland over 520 miljoen goudkronen komen overeen met 1 pCt. over het totale bedrag van 650 miljoen.

¹⁾ Met inbegrip van het becijferd tekort van bijna f 10.000.000 op de voedselvoorziening en van het nadeelig saldo op de „vlootuitbreiding” hetwelk overeenkomstig de Memorie van Toelichting (§ 9 bladz. 16) betreffende het ontwerp-Vlootwet-1922 ten laste van den gewonen dienst is gebracht.

kan aan de hand van de gegevens, welke ter beschikking van de commissie staan, worden becijferd op ongeveer f 461.000.000.

De daaruit blijkende ontworpen van de Indische financiën kan bezwaarlijk worden geweten aan crisisuitgaven, welke Indië, in tegenstelling met het Moederland, niet noemenswaard heeft gehad. Zij moet inzonderheid worden toegeschreven aan de betreurenswaardige uitzetting van de Landsuitgaven, die in Indië tijdens en na den wereldoorlog heeft plaats gevonden. In zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de ontwerp-Indische begrooting voor 1923 noemt de Minister van Koloniën terecht als de oorzaken hiervan: „den „tijdens en na den wereldoorlog waargenomen, even be- „drieglijken als kortstondigen, opbloei van het economisch „leven met de daarmede gepaard gaande aanzienlijke stij- „ging van ambtelijke salarissen, arbeidsloozen en goederen- „prijzen; den onder dienzelfden misleidenden indruk ter „hand genomen overmatigen uitbouw van de geheele huis- „houding en, niet in de laatste plaats, de allengs door die „conjunctuur geschapen mentaliteit, waardoor niet alleen „bij particulieren doch ook bij de Regeering en hare orga- „nen, onder de begoocheling van den door dien opbloei ver- „oorzaakt schijnrijkdom, de realiteit der dingen uit het „oog werd verloren en met kwistige hand uitgaven werden „gedaan en kostbare werken werden ondernomen, waartoe „in gewone omstandigheden stellig niet zou zijn overge- „gaan”.

De opbrengst van de middelen kon, niettegenstaande de in de laatste jaren ingetreden verruiming van de Landsin- komsten, niet tegen de ongekende uitzetting van de uitga- ven opwegen, terwijl de onvoldoende toerusting van den belastingdienst bovendien, althans aanvankelijk, eene be- hoorlijke inning der verschillende heffingen bemoeilijkt. Het is derhalve niet te verwonderen, dat 's Lands finan- ciën ten eenenmale zijn ontworpen, vooral toen de periode van hoogconjunctuur in eene korte spanne tijds plaats maakte voor een tijdperk van diepe economische inzinking, waarvan de schatkist onmiddellijk den sterken terugslag ondervond.

Een overzicht van de uitkomsten van den gewonen dienst voor de jaren 1917/1923 kan niet worden gegeven. Welis- waar staan die uitkomsten voorzooveel de jaren 1917/1920 betreft nagenoeg vast en zijn van 1921 de voorloopige uit- komsten bekend, doch voor de jaren 1922 en 1923 staan nog alleen de ramingcijfers ter beschikking. Dank zij vooral meevallers uit achterstallige belastingen, welke in 1922 binnenkwamen, zal het gehele tekort op den gewonen dienst van deze periode, hetwelk aanvankelijk op rond f 610.750.000 was te stellen ¹⁾, vermoedelijk niet meer bedragen dan het genoemd bedrag van f 461.000.000.

Gewone uitgaven. Evenals voor Nederland is ook voor Nederlandsch-Indië eene afdelingsgewijze vergelijking ge- maakt (zie Bijlage 4) ²⁾ van de gewone uitgaven ten laste van den dienst 1917 en van de raming dier uitgaven voor 1923:

Voor de beoordeeling van de vooruitzichten op financieel gebied in de naaste toekomst is van veel belang de vraag, in hoever mag worden gerekend op verbetering van den bud- getairen toestand ten aanzien van den gewonen dienst. Te dien opzichte verkeert Nederlandsch-Indië in gunstiger con- ditie dan Nederland, vooreerst omdat het in Indië door de grotere macht der centrale regeering minder moeilijk is inperking van de uitgaven door te voeren en voorts doordat

¹⁾ De cijfers voor de jaren 1917/1923 zijn in millioenen guldens de volgende:

	Uitgaven	Ont- vangsten	Nadeelig saldo.
1917.....	371.163	360.138	11.025
1918.....	422.473	385.769	36.704
1919.....	522.681	472.080	50.601
1920.....	716.835	567.041	149.794
1921 (voorl. uitkomsten) ..	786.201	643.344	142.857
1922 (raming).....	850.222	712.959	137.263
1923 „.....	700.053	617.546	82.507

Hierbij valt in het oog te houden, dat daarin zijn begre- pen de baten en lasten der „vlootuitbreiding”, doch dat ter- wille van een zuivere vergelijking zijn uitsgescheiden de ont- vangsten en uitgaven verband houdende met de voedsel- voorziening (behoudens het in de noot op de vorige blad- zijde bedoeld bedrag van bijna f 10.000.00, dat ten laste van den dienst van 1922 is gebracht).

Wat de ramingcijfers voor 1923 betreft, is in den hier gegeven staat reeds rekening gehouden met de weldra in te dienen algemeene aanvullingsbegrooting voor dat jaar.

²⁾ Hierachter afgedrukt.

aldaar in mindere mate dan in Nederland de toekomst van het budget wordt beheerscht door verplichtingen, waaraan, zonder zeer ingrijpende reorganisatiën op wetgevend gebied, niet valt te ontkomen.

Nochtans bestaan ook in Indië verplichtingen, die onver- middelijk tot stijging van het budget moeten leiden. Daartoe zijn te brengen:

1o. de dienst der Indische schuld.

Volgens de ter beschikking van de commissie staande ge- gegevens zal ter dekking van de uitgaven tot ultimo 1924, ongeacht liet uitstaand muntpapier, vermoedelijk een bedrag van rond f 410.000.000 zijn te consolideeren. Na deze con- solidatie zal voor rente en aflossing bijna f 16.000.000 meer vereischt worden dan voor een en ander op de begrooting van 1923 is uitgetrokken. Wordt mede rekening gehouden met de aflossingen van reeds in het buitenland geplaatste leeningen en van die, waarbij evenals bij gene de aflossing vermoedelijk eerst na een zeker aantal jaren zal behoeven aan te vangen, dan valt uit dien hoofde nog te rekenen op een last van rond f 24.500.000 's jaars.

Uit een en ander volgt dus, dat in de naaste toekomst voor den dienst der Indische schuld gerekend moet worden op eene hogere jaarlijksche uitgaaf van bijna f 16.000.000 en in eene verdere toekomst — na 1933 — nog op ruim f 24.000.000 bovendien, of te zamen op een stijging van het budget met ruim f 40.000.000. Hierbij is buiten rekening gelaten hetgeen voor rente en aflossing verschuldigd is voor na 1924 eventueel op te nemen gelden.

2o. de pensioenlast.

Ook de pensioenlast zal de eerstvolgende jaren niet on- belangrijk stijgen. Volgens de schaarsche gegevens, welke de commissie ten dienste staan, kan de toeneming voor 1926 globaal geschat worden op een bedrag van ruim f 4.000.000, terwijl de druk der pensioenen daarna geleidelijk zal worden verwaerd en voor 1936 vermoedelijk ruim f 15.000.000 meer zal beloopten dan thans. In deze bedragen zijn echter niet begrepen de uitgaven van de reeds sedert enkele jaren in voorbereiding zijnde weduwen- en wezenfondsen voor de inlandsche ambtenaren. Omtrent die kosten ontbreken be- trouwbare gegevens hier te lande ten eenenmale.

Tot de groepen van uitgaven, welke eene verdere stijging van het budget ten gevolge hebben, behoeven niet gerekend te worden de salarissen. Weliswaar acht men in Indië eene verhooging van de traktementen met f 18.000.000 onver- middelijk — en bij de onmogelijkheid om zich ter zake een eigen oordeel te vormen, neemt de commissie aan, dat daar- aan niet valt te ontkomen — doch daartegenover zullen de duurtetoelagen, waarvoor op de begrooting voor 1923 nog een bedrag van f 30.000.000 is uitgetrokken, geheel vervallen, zoodat de druk, dien de salarislast op het budget oefent, per saldo met f 12.000.000 zal verminderen. Welken invloed de toekenning van periodieke traktementverhoogingen op den salarislast der naaste toekomst zal hebben, kan de com- missie in het stadium van overgang, waarin de salarisrege- ling in Indië zich bevindt, niet beoordeelen.

Het vorenstaande leidt derhalve tot de slotsom, dat in de naaste toekomst als gevolg van de te verwachten stijging van uitgaven het tekort op den gewonen dienst zal toene- men met 16 + 4 — 12 of met f 8.000.000 en derhalve zal stijgen van f 82.500.000 tot rond f 90.500.000.

Gewone inkomsten. Tot zoover de gewone uitgaven. Wat de middelen tot dekking van die uitgaven betreft, meent de commissie te moeten bewijfelen of in de naaste toekomst gerekend zal mogen worden op een bedrag van f 617.546.584, waarop die inkomsten voor 1923 worden geraamd.

Tot dien twijfel acht zij voldoende aanleiding, indien in het oog wordt gevat de loop der ontvangsten van den ge- wonen dienst (met inbegrip van die der „vlootuitbreiding”) in de jaren 1917/1923, in verband met het feit, dat de jaren van schijnwelvaart hun invloed nog steeds eenigermate op de schatkist doen gevoelen. Evenbedoelde ontvangsten wij- zen, gesplitst naar de verschillende bronnen van inkomsten, de volgende bedragen (in millioenen guldens) aan:

	1917	1918	1919	1920	1921 Voorloopige uitkomsten	1922 Raming	1923 Raming
Belastingen.....	116.0	126.0	173.6	204.6	277.5	253.7	236.2
Monopolies.....	73.7	78.3	83.1	94.5	92.5	92.1	88.5
Producten.....	63.2	67.6	82.5	95.4	76.7	96.6	73.6
Bedrijven.....	58.8	64.6	76.6	95.6	109.9	142.1	124.4
Diversen.....	48.3	49.3	56.2	76.9	86.8	128.4	94.8
Totaal.....	360.0	385.8	472.0	567.0	643.4	712.9	617.5

Ten aanzien van de belastingen, welke in de laatste jaren ook in Indië aanzienlijk zijn opgevoerd, dermate dat van verschillende zijden luide klachten worden vernomen om-

trent den daardoor op het economisch leven geoefenden druk, moet de commissie opmerken, dat de regering eer op verlaging dan op verhooging van de inkomsten uit deze bron bedacht behoort te zijn, ook ten einde het voor de verdere ontwikkeling van Indië zoo hoog moedige Nederlandsch en vreemd kapitaal niet af te schrikken.

De commissie meent zich tot deze algemeene opmerking te moeten bepalen en niet op het onderwerp der Indische belastingpolitiek te moeten ingaan, omdat het vraagstuk eener algeheele herziening van het samenstel der Indische belastingen thans een onderwerp van studie uitmaakt bij eene daartoe in het bijzonder in Indië ingestelde commissie.

Wat de baten uit de overige inkomstenbronnen aangaat, is de commissie van oordeel, dat met het oog zoowel op den in 1921 ingetreden omkeer in de economische verhoudingen in Indië als op het feit, dat de opbrengstramingen, inzonderheid bij de bedrijven van de Staatsspoor- en Tramwegen en van den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst, niet zullen worden bereikt, gerekend moet worden op aanzienlijk lagere baten dan voor 1923 geraamd. Het is haar bekend, dat de Indische Regeering bij de ramingen voor het jaar 1924 met deze omstandigheden rekening houdt, doch dat zij verwacht, dat de diensengevolge te derven inkomsten meer dan gecompenseerd zullen worden door eene hoogere opbrengst van sommige belastingen en enkele andere middelen, alsmede door het scheppen van nieuwe en het verhoogen van bestaande bronnen van inkomst. Of door laatsbedoelde maatregelen de toch reeds zware druk op het Indische zakenleven niet nog zal toenemen, kan de commissie, bij gebreke van de daarvoor noodige kennis van de voornemens der Indische Regeering, niet beoordeelen.

Ofschoon de commissie geenszins voorbij ziet, dat met name in Indië de omstandigheden, welke op het Landsbudget van invloed zijn, zeer snel kunnen veranderen, en er reeds teekenen zijn, welke erop wijzen, dat in den economischen toestand daar te lande eenige verbetering is ingetreden, acht zij het nochtans geraden, de middelen van den gewonen dienst voor de naaste toekomst niet hooger te schatten dan op een bedrag van rond f 600.000.000. Inkrimping van het budget der gewone uitgaven tot dit bedrag, dat toch nog met meer dan f 312.000.000 of met circa 109 percent het budget van 1913 zou overtreffen, moet mogelijk zijn. Dit is intusschen alleen te bereiken door de gewone uitgaven, voor zoover ze voor inkrimping vatbaar zijn, (derhalve met uitschakeling van de zoogenaamde vaste posten zoals de leeningsdienst) zeer aanzienlijk, nl. met gemiddeld circa 26 pCt., te besnoeien. Wordt evenwel in aanmerking genomen, dat de inkomsten uit monopolies, producten en bedrijven ongeveer de helft van het geheele middelenbudget uitmaken, dan is het duidelijk, dat de uitgaven, welke gedaan moeten worden om die inkomsten te blijven trekken, veelal niet in die mate kunnen worden ingekrompen, tenzij tot nadeel van de ontvangsten. Het evenbedoelde percentage van 26 zal derhalve in werkelijkheid voor tal van andere uitgaven aanmerkelijk hooger uitvallen. Doch hoe dit ook zijn moge, waar het herstel van het evenwicht in de begrooting van den gewonen dienst niet langs anderen weg verkregen kan worden, moet een drastische inperking der uitgaven onverbiddeijk worden doorgevoerd.

Met ingenomenheid wijst de commissie in dit verband op het uit de ontwerp-Indische begrooting voor 1923 blijkend streven van den Gouverneur-Generaal en den Minister van Koloniën om het gewone uitgavenbudget terug te dringen tot het peil, dat in overeenstemming is met de financieele capaciteit van het Land van het oogenblik en van de naaste toekomst. Intusschen zal in die richting zeer krachtig moeten worden doorgetast om de verwachting van den Minister van Koloniën te verwezenlijken, dat in 1925 het evenwicht in den gewonen dienst zal zijn herkregeu.

Alvorens van den gewonen dienst af te stappen, mag de commissie niet nalaten den vinger te leggen op het vooral in de laatste jaren zeer sterk toegenomen euvel der begrotingsoverschrijdingen. Ze meent zich niet erin te moeten verdiepen, of de oorzaken van dat euvel moeten worden gezocht in eene onnauwkeurige raming van de begrotingsposten of in een verregaand gebrek aan eerbied voor de begrooting, dan wel in beide, doch acht het een belang van de eerste orde, mede voor het herstel van het geschokt vertrouwen in de Indische begrotingscijfers, dat aan genoemd euvel een einde worde gemaakt.

Buitengewone uitgaven. Indische schuld. Werd in de jaren 1867/1911, dus in een periode van 45 jaren, aan buitengewone uitgaven in totaal f 353.000.000 besteed, in het twaalfjarig tijdvak 1912/1923 zal daaraan ten koste zijn gelegd een som van f 947.500.000, waarvan alleen in het zesjarig tijdvak 1918/23 een bedrag van rond f 706.200.000. Hoofdzakelijk ten gevolge daarvan is de Indische schuld

gestegen van f 93.200.000 op ultimo 1912 tot f 232.200.000 op ultimo 1916, en zal zij op ultimo 1923 vermoedelijk een bedrag van f 1.186.100.000 aanwijken, ongeacht de dan nog uitstaande som aan muntpapier. De dienst der schuld is diensengevolge toegenomen van f 4.250.000 in 1912 tot f 17.100.000 in 1918, terwijl daarvoor in 1923 f 78.000.000 zal noodig zijn.

Zooals hiervoren is uiteengezet, zal dit laatste bedrag in de naaste toekomst nog toenemen met rond f 16.000.000 en — buiten rekening latend hetgeen de na 1924 op te nemen gelden aan rente en aflossing zullen vergen — in een verdere toekomst tot ongeveer f 110.000.000 stijgen.

Deze snelle uitzetting van de Indische schuld acht de commissie in hooge mate onrustbarend. Het moge waar zijn, dat door de uitgaven, die met het geleende geld gedekt zijn, de ontwikkeling van Indië in belangrijke mate is bevorderd en dat een deel der uitgaven ook rechtstreeks een gunstigen invloed oefent op de opbrengst van verschillende middelen, niettemin kan het crediet van een land niet in de mate, waarin dit voor Indië is geschied, worden angesproken, zonder gevaar voor dat crediet zelf. Na 1916 is rond f 762.500.000 aan nieuwe leeningen op langen termijn opgenomen en wacht een aanzienlijk bedrag (ultimo Maart 1923 rond f 335.000.000) aan vlottende schuld op fundeering. Het is gebleken, dat Indië zijne leeningen op langen termijn thans niet dan tegen een hoogen rentevoet kan plaatsen. Het zal dringend noodig zijn ook de buitengewone uitgaven zoo laag mogelijk te houden, ware het alleen om de consolideering van de nog vlottende schuld te kunnen doen geschieden, zonder dat daardoor een te zware last op het gewone budget wordt gelegd.

De in het overzicht genoemde Bijlage 4 luidt:

Vergelijking van de gewone uitgaven van Nederlandsch-Indië over de jaren 1917 en 1923 in millioenen guldens.

Afdeling	Titels	1917 Werkelijke uitgaven	1923 Raming	'23 méér dan '17	
				Verschil tusschen de kol. 1 en 2	Toem. in % v/d. bedragen in kol. 1
		1	2	3	4
I	Reg. en Hooge Colleges	1.542	2.288	0.746	48
II	Justitie	12.325	15.586	3.261	27
III	Financiën	46.680	128.784	82.104	176
IIIa	Indische schuld	15.218	77.989	62.771	412
IV	Binnenl. Bestuur	40.484	56.352	15.868	39
V	Onderw. en Eeredienst	32.784	60.357	27.573	84
VI	Landbouw, Nijverheid en Handel	14.195	20.086	5.890	41
VII	Burg. Openb. Werken	43.790	57.549	13.759	31
VIII	Gouvernem. bedrijven	71.870	137.707	65.837	92
IX	Oorlog	56.538	81.885	25.347	45
X	Marine	23.666	44.683	21.017	88
XI	Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur	12.152	16.787	4.635	38
		371.245	700.053	328.808	89

DE BELEGGINGEN DER RIJKSINSTELLINGEN

De heer J. J. Korndorffer, chef der afdeling Geldbelegging bij de Rijksverzekeringsbank, schrijft ons:

In het nummer van 2 Mei jl. komt met bovenvermeld opschrift een stukje voor van den heer H. A. Bultman te Heemstede. Voor zoover de Rijksverzekeringsbank daarbij bedoeld mocht worden, diene het volgende:

Het moet onjuist geacht worden, dat „de Regeering zeer grooten invloed op de beleggingen kan uitoefenen” — anders dan via den Wetgever. Alle beleggingen der R.V.B., met uitzondering van die, welke ten bate van de Volksgezondheid strekken, vereischen nl. de goedkeuring der zoogenaamde Financieele Commissie, benoemd door den Minister van Arbeid, doch absoluut onafhankelijk, zoowel van de Regeering als van het Bankbestuur. Wèl heeft de Minister van Arbeid de Bankbelegging af te wijzen van een beslissing der Commissie, doch de kans, dat zoo iets plaats vindt, is zeer gering. Het is nl. duidelijk, dat geen serieuze financiers voor het lidmaatschap der Commissie te

vinden zouden zijn, indien de Commissie geen beslissenden invloed had. Dat is geen theorie, doch ervaring.

Ook in de groote, door den Wetgever uitdrukkelijk gewilde zelfstandigheid van het Bankbestuur ten opzichte van de Regeering, schuilt een waarborg, dat de beleggingen uitsluitend naar hare mérites voor de Bank beoordeeld worden, onverschillig of de Staat al dan niet bij die beleggingen, op welke wijze dan ook, geïnteresseerd mocht zijn.

Van het „beschikken over gelden om een willekeurige hypotheekbank van hare slechte posten te ontlasten” of voor het „ter voorkoming van verlies blijven verstrekken van steun aan bijzondere lichamen” kan zeer zeker bij de R.V.B. minder dan geen sprake zijn.

Ongetwijfeld zullen oök aan het financieel beheer van de rijksinstellingen, welke de heer Bultman op 't oog heeft, fouten aankleven. Wat de R.V.B. betreft zullen eventuele fouten evenwel niet te zoeken zijn in gebrek aan onafhankelijkheid van de organen, welke den beleggingsdienst leiden, ten opzichte van de Regeering en evenmin in een neiging om zich bij de keuze der beleggingen te laten leiden door andere overwegingen, dan die van de belangen van de Bank.

J. J. KORNDORFFER.

Naschrift. Indien de geachte schrijver de Wet op de Organisatie van de Rijksverzekeringsbank en het thans aanhangige Wetsontwerp 1922/23, No. 400, even wil herlezen, zal blijken, dat mijne mening, die eerst onjuist wordt geacht en in dezelfde alinea als waar wordt erkend, is ontleend aan de wettelijke voorschriften, die gemakkelijk aanleiding geven tot de door mij zoo gevaarlijk geoordeelde inmenging van den Wetgever, waardoor goederen overwegingen dan die van de belangen van de instellingen op den voorgrond treden en de Wetgever juist geen zelfstandigheid heeft gewild.

Het stukje van den heer Korndorffer kan het nut hebben, dat de gevaren worden ingezien, die ongetwijfeld ook de door den schrijver voorgestane instelling boven het hoofd hangen.

De eerlijke erkenning van de fouten, die de Rijksinstellingen aankleven stemt tot gerustheid en waardering. Deze erkenning is de eerste stap tot de verbetering, die wij beiden beoogen.

Voor de gelegenheid tot plaatsing van dit onderschrift betuig ik de geachte redactie mijn dank.

Heemstede.

H. A. BULTMAN.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand April 1923, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van April 1922.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op f 1.137.355.303, waarvan f 791.829.656,— op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geen verzwaren van belastingdruk medebrengen — is in totaal eene som van f 1.451.938.457 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 36.880.925 op tegen f 37.597.004 in April 1922 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 716.079, ondanks de opbrengst ad f 1.159.222 van den tabaksaccijns, welke in April 1922 nog geen batend afwierp. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 3.093.008.

De opbrengst over de eerste vier maanden van 1923, de tabaksaccijns medegerekend, overtrof de opbrengst over de overeenkomstige maanden van 1922 met een bedrag van f 5.416.026 (f 6.137.336 is te danken aan het zoeeven genoemde nieuwe middel), ter-

wijl de raming met een bedrag van f 7.018.647 werd overschreden.

In vergelijking met April 1922 vertoonden in April 1923 de grondbelasting, de suiker- en de geslachtsaccijns, de zegelrechten, de successierechten en de statistiekrechten een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de wijn-, de gedistilleerd- en de zoutaccijns, de registratierechten, de invoerrechten en de loodsgelden.

Evenals de vorige maand is ook de afgelopen maand de inkomstenbelasting ten achter gebleven bij de opbrengst in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. De vorige maand was dit middel met een bedrag van f 2.169.933 teruggelopen; thans bedroeg de achteruitgang f 709.673. Bij vergelijking van de ontvangsten uit dit middel over de eerste vier maanden van dit jaar (f 43.297.671) met de ontvangsten over de overeenkomstige maanden van het vorig jaar (f 41.956.478), moet gelet worden op de bedragen, zooals die zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t.m. April 1922	Jan. t.m. April 1923
1920/1921	f 4.938.818	f 1.515.548
1921/1922	„ 36.885.472	„ 9.721.554
1922/1923	„ —	„ 32.060.668

De toename der grondbelasting met een bedrag van f 83.742 houdt, evenals de vorige maand, verband met de vluigere invordering.

Ten aanzien van de personeele belasting is op te merken, dat in de maand April de einduitkeering van de provinciale en gemeenteopcenten betreffende den vorigen dienstjaren pleegde te hebben, welke ten gevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand April overtrof.

In de vermindering van de bate uit de dividend- en tantiëmebelasting (f 497.432 tegen f 741.026 in April 1922) weerspiegelt zich het minder gunstig resultaat van het particuliere bedrijf. De vermogensbelasting blijft terugloopen, deze maand met een bedrag van f 924.745, vermoedelijk als gevolg van de voorloopige aanslagregeling sedert 1 Mei 1922.

In verband met de prijsstijging van de suiker hebben de grossiers groote voorraden opgedaan. Dit verklaart de toename van den suikeraccijns met een bedrag van f 937.187.

Vermoedelijk neemt het verbruik van gedistilleerd af. Immers beweegt de opbrengst van den gedistilleerdaccijns zich de laatste maanden in dalende lijn. De teruggang van dit middel bedroeg in de afgelopen maand f 962.074. Hiertegenover staat eene toename van den bieraccijns, waarvan eene hogere opbrengst ad f 153.942 valt te boeken.

De lage opbrengst van den wijnaccijns (f 56.073 tegen f 140.655 in April 1922) staat waarschijnlijk in verband met den verminderden invoer uit Duitschland.

De bate uit den zoutaccijns verminderde met f 18.557. Hiervoor is geen bijzondere reden op te geven, evenmin als voor de vermeerdering van den geslachtsaccijns met f 152.603.

Van de overige middelen dienen nog genoemd te worden de beide middelen, die meer in het bijzonder den toestand in het zakenleven weerspiegelen, nl. de zegelrechten en de registratierechten. De eerste namen toe met f 21.719, de tweede verminderden met f 64.323.

De invoerrechten, die den laatsten tijd nog wel eens eene meerdere opbrengst te zien gaven, liepen deze maand weder terug met een bedrag van f 408.717. Vermoedelijk zal deze mindere opbrengst verband houden met de moeilijkheden, welke het goederenverkeer als gevolg van de Ruhrbezetting ondervindt.

De statistiekrechten namen iets toe: van f 259.745 kwamen ze op f 263.503, maar de loodsgelden leverden weer minder op, nl. f 44.722.

De successierechten en de belasting op gouden en zilveren werken namen respectievelijk toe met een bedrag van f 73.034 en met een bedrag van f 13.297.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET LANDBOUWCREDIET IN DE VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

I.

Dr. H. W. A. Beenhouwer te New York schrijft ons:

Aan het slot der juist achter ons liggende zittingsperiode van het Congres, is op 4 Maart door President Harding een wet bekrachtigd, welke groote draagwijdte heeft en van aanzienlijken invloed kan zijn op den verderen groei van het bankwezen in de Vereenigde Staten. Zij verdient daarom de onverdeelde belangstelling van allen, die zich voor de structuur en ontwikkeling van het Amerikaansche bankwezen in het algemeen en van het landbouwcrediet in het bijzonder, interesseeren.

Het is de wet, die bekend staat onder den naam „Agricultural credits act of 1923” en met welke inhoud wij ons in de eerste plaats in dit artikel zullen bezighouden.

Daartoe moeten wij eerst onze aandacht wijden aan den toestand in den landbouw in de Vereenigde Staten, gedurende de kort achter ons liggende jaren en nagaan in hoeverre in de credietbehoefte der landbouwers — omvattende hen, die zich met landbouw en veeteelt bezighouden — vóór de totstandkoming der nieuwe wettelijke regeling werd voorzien. Alsdan komen wij tot het ontstaan der Agricultural Credits Act en hare bepalingen, terwijl ten slotte de critiek, die van verschillende zijden op de nieuwe wet uitgeoefend wordt, besproken zal worden.

Hoewel men voorzichtig zijn moet in dit opzicht te generaliseeren, kan men, algemeen gesproken, zeggen, dat de positie der landbouwende bevolking in de Vereenigde Staten sinds 1920 ongunstig geweest is. Nadat gedurende den oorlog door maatregelen van hoogerhand (vaststelling der prijzen enz.) alles in het werk gesteld werd, om de productie in den landbouw op loonende schaal op peil te houden, is sinds 1919 geleidelijk de regeeringsinmenging opgeheven. De regeling der productie en der prijzen werd weer aan de natuurlijke factoren overgelaten.

De hoogere productiekosten van den Amerikaanschen landbouwer, in vergelijking met die zijner collega's in andere landen der wereld, de eveneens veel, hoogere transportkosten, de afname der export van landbouwproducten uit Amerika, mede als gevolg van de chaotische toestanden in Europa en andere factoren hebben ertoe bijgedragen, dat, toen de na-oorlogsconjunctuur in haar tegendeel omsloeg, de Amerikaansche landbouwers sinds 1920 een moeilijken tijd doormaken.

Enkele cijfers mogen dit duidelijk maken.

In doorsnede ontvingen de producenten van „grains en live stock”, sinds 1920 en tot voor enkele maanden, slechts 10 pCt. meer voor hun producten dan in 1913, terwijl zij ongeveer 70 pCt. meer moesten betalen voor hunne algemeene aankopen. Bovendien zijn sinds 1913 de schulden der landbouwers en daarmede de rentelast zeer sterk gestegen; in het bijzonder door den speculatieven aankoop van land tot fantasieprijzen gedurende den „boom” en het aangaan van leeningen voor andere doeleinden.

Nu mag niet vergeten worden, dat de landbouw in de Vereenigde Staten — niettegenstaande de voortschrijdende industrialisatie — nog steeds verreweg den voornaamsten tak van bedrijf vormt, waarin 45 pCt. der bevolking direct zijn bestaan vindt. Het is dus zeer begrijpelijk, dat de ongunstige economische positie der landbouwers gedurende de laatste jaren aanleiding werd tot een machtige beweging, welke beoogde hierin op de een of andere wijze verbetering te brengen.

Het behoeft dus evenmin verwondering te wekken, dat zich dit, gezien de rol, die de politiek in de Vereenigde Staten speelt, voor alles uitte in de toeneemende beteekenis van het landbouwprobleem juist in

de politiek. Waar tot voor zeer korten tijd in Amerika slechts twee algemeen erkende partijen bestonden (de Republikeinen en Democraten), welke politieke doeleinden hun stempel drukten op het geheele staats- en sociale leven, leidde de ontevredenheid der landbouwelementen van beide partijen tot afscheiding en aaneensluiting in een derde partij, het zoogenaamde *Farmers Bloc*.

In Amerika nu, waar het begrip „partijpolitiek” nog geheel andere beteekenis heeft dan in Europeesche landen, was hiervan het noodzakelijk gevolg, dat door het Farmers Bloc zeer krachtige en niet steeds verkwikkelijke aanvallen op de vertegenwoordigers der andere richtingen werd gedaan. Deze vertegenwoordigden, naar de meening van het Farmers Bloc, slechts de machtige financieele en industriele belangen, voor wie het landbouwprobleem, op zijn best gesproken, een quantité négligeable zou zijn.

Nu voor den slechten gang van zaken in den landbouw een of meer zondebokken gevonden moesten worden, is het zeer begrijpelijk, dat ook de Federal Reserve Board, als centraal orgaan van het Federal Reserve System, voor de oppositie een welkom aangrijpingspunt vormde. „Onbekend maakt onbemind.” Men kan zonder overdrijving zeggen, dat voor de landbouwers het op zichzelf reeds uiterst gecompliceerde federale banksysteem een nauwelijks helderder begrip is, dan de Einsteinsche Relativiteitstheorie. Dit maakte het voor de leiders van het Farmers Bloc des te gemakkelijker de landbouwers te doen gelooven, dat de F.R.B. een der hoofdverantwoordelijken was voor hun positie. Het is zeer te betreuren, dat hierdoor een lichaam, dat geheel en al boven de politiek verheven behoort te zijn, in de sfeer der partijpolitiek getrokken werd. Hoewel dit thans niet meer het geval is, zijn in het afgelopen jaar de praktische gevolgen niet achterwege gebleven. Het niet herbenoemen van Mr. Harding, den president van den F.R. Board (naamgenoot van den president der Republiek), moet zeker voor een belangrijk deel hiermede in verband gebracht worden.

Wij komen hiermede vanzelf tot de vraag, of inderdaad de niet voldoende voorziening in de credietbehoefte van den landbouw een factor van beteekenis is geweest voor de ongunstige ontwikkeling in het bedrijf sinds 1920. Deze vraag is door vele competente personen negatief beantwoord en wij zullen haar aan het slot van het artikel nader onder oogen moeten zien.

Allereerst zullen wij nu nagaan, hoe de voorziening in de credietbehoefte van den landbouw voor de totstandkoming der nieuwe wet was. Feitelijk ware het hiertoe gewenscht de belangrijkste takken van den landbouw afzonderlijk te beschouwen, aangezien de eischen der verschillende branches zeer sterk uiteenloopen. De omvang van het artikel staat zulks niet toe, maar het is zeer zeker een tekortkoming der vele uitvoerige beschouwingen, rapporten enz., die ontrent het vraagstuk geschreven zijn, dat hiermede zelden of nooit rekening gehouden is.

Een principieele scheiding moet gemaakt worden tusschen de zoogenaamde „long-term” en „short-term credit requirements”.

Onder de „long-term credit requirements” verstaat men de credietfaciliteiten, welke de landbouwer, voor den aankoop van land en het financieeren van duurzame verbeteringen op zijn grond, behoeft (van 5—40 jaar). Deze credietverleening moet natuurlijk geschieden buiten het Federal Reserve System om; de Federal Reserve Banks en in het algemeen ook de bij het Federal Reserve System aangesloten banken komen voor het verlenen van lange credieten niet in aanmerking. Dit geschiedt door particuliere beleggers, hypotheekbanken, verzekeringsmaatschappijen en tot op zekere hoogte ook door de State Banks, de Trust Companies en de National Banks, welke laatste daartoe, onder zekere beperkingen door de Federal Reserve Act bevoegd verklaard zijn.

Afgezien van deze categorieën is door een speciale wet (de zoogenaamde Federal Farm Loan Act van Juli 1916) een geheel nieuwe organisatie in het leven geroepen, met het uitsluitende doel landbouwcredieten met langen looptijd te verlenen. Op grond van deze wet zijn in de voornaamste centra der landbouwgebieden een twaalfal *Federal Land Banks* opgericht, waarvan het kapitaal in handen der regeering is. Zij staan onder toezicht van den Federal Farm Loan Board. De werkring dezer banken omvat het verlenen van lange credieten aan landbouwers, waarbij het daartoe benodigde geld door uitgifte van obligaties, in overeenkomstige bedragen, wordt verkregen. Voor beleggingsdoeleinden zijn deze obligaties zeer aantrekkelijk, daar zij vrij van belasting zijn. De credieten mogen slechts verleend worden, indien zij gedekt zijn door eerste hypotheek op den grond. De wettelijke regeling is zeer uitgebreid en gecompliceerd. Dit is een nadeel, dat wij in nog sterkere mate ook bij de nieuwe wet zullen aantreffen.

Naast de bepalingen omtrent de *Federal Land Banks*, bevat de wet ook voorzieningen omtrent door particulier initiatief op te richten *Joint Stock Land Banks*. Deze kunnen eveneens tegen hypothecaire zekerheid op den grond aan den landbouw crediet verlenen en daartegen obligaties uitgeven. Bovendien kunnen zij, met zekere beperkingen, herdisconteerden bij de *Federal Land Banks*.

Een aanzienlijk aantal zulker banken is reeds in het leven geroepen.

Men ziet dus, dat onder het bestaande systeem ruime mogelijkheid tot verlening van lange credieten gegeven is.

De „*short-time credit requirements*” omvatten drie categorieën, samenhangende met de specifieke kenmerken van het productieproces in den landbouw.

In de eerste plaats de *credieten van 3—6 maanden*, hoofdzakelijk bestemd voor financiering van het loopende voortbrengingsproces en van de voorbereiding voor het aan de markt brengen der producten.

Voorts *credieten met in het algemeen een looptijd van 9 maanden op zijn hoogst*, voornamelijk bestemd voor de financiering van het afzetproces, nadat het eigenlijke productieproces beëindigd is.

Ten slotte de zoogenaamde „*intermediate credits*”, welke laatste in het bijzonder onze aandacht vragen. Het zijn credieten met een duur van 6 maanden tot drie jaar, welke in aanmerking komen daar, waar de landbouwer geldelijke hulp behoeft voor het fokken en mesten van vee en varkens, het aanleggen van boomgaarden, het aanleggen van drainage- en irrigatiesystemen op zijn boerderij, het aankopen van trekdiere en machines ten behoeve der werkzaamheden op de boerderijen e.d.

Voor de verlening der eerste beide categorieën bestonden reeds talrijke faciliteiten. Men mag hierbij bovendien niet uit het oog verliezen, dat vele landbouwers ook zonder financiële hulp van buiten het geheele productie- en afzetproces ten einde voeren, terwijl ook veelvuldig een deel der werkzaamheden (en daarmee ook van den financieringslast) door hen, die de schakel tusschen landbouwer en groothandelaar vormen, overgenomen wordt.

De *Federal Reserve Act* nu bepaalde reeds, speciaal ten behoeve van den landbouw, dat de *Member Banks* van het *Federal Reserve System* bij de *F. R. Banks* tegen voorschotten, die zij hun klanten voor landbouwdoeleinden verlenen, crediet kunnen verkrijgen met een maximum duur van 6 maanden. Dit vormde een uitzondering op den oorspronkelijken regel, dat credieten door de *Federal Reserve Banks* aan de *Member Banks* slechts met een maximum duur van 3 maanden kunnen worden verleend. (Het is bekend, dat de technische vorm, waarin in Amerika credieten verleend worden, vrijwel uitsluitend in het disconteerden van promessen, wissels etc. bestaat. De rekening-courant credieten, zooals men die in Europa

veelal aantreft, zijn in Amerika zoo goed als onbekend).

Credieten met 9 maanden looptijd werden steeds zoo geconstrueerd, dat vernieuwing van een 6-maands crediet eenmaal plaats vond. Feitelijk is dit natuurlijk iets geheel anders, dan negen-maands crediet in eenmaal. Men loopt namelijk zodoende het risico eener wijziging in den discontovoet en bovendien is het mogelijk, dat door wijziging in den toestand, de credietverleende bank niet geneigd is de credietfaciliteiten verder ter beschikking te stellen of andere condities stelt.

In deze lacune ware echter gemakkelijk te voorzien geweest en wij zullen zien, dat de nieuwe wet ook, door wijziging der betreffende bepalingen in de *Federal Reserve Act*, de gewenschte aanvulling brengt.

Waar naar het oordeel der autoriteiten een werkelijk tekort bestond onder de bestaande regeling, was ten aanzien der genoemde intermediaire credieten.

Weliswaar zijn de *Farm Land Banks* bevoegd voor dat doel voorschotten te verlenen, maar de regeling was te weinig elastisch. De minimum duur voor dergelijke credieten was 5 jaar en als dekking werden eerste hypotheeken op den grond geëischt.

De tekortkomingen op dit gebied zijn dan ook in de jaren na 1920 sterk gevoeld en vereischten oogenblikkelijke hulp, welke toentertijd op zeer gelukkige wijze door de bekende *War Finance Corporation* werd verleend. Deze instelling is een overblijfsel uit den oorlogstijd en was oorspronkelijk opgericht uit staatsmiddelen ter financiering van industrieele ondernemingen. Gedurende de periode van dringende behoefte aan crediet voor den landbouw verkreeg de *War Finance Corporation* de bevoegdheid intermediaire credieten te verlenen. Zij deed dit tot een bedrag van meer dan 250.000.000 dollar. Daar echter de *W. F. C.* uit den aard der zaak hiertoe niet bestemd was en haar slechts een tijdelijk bestaan toegedacht was, kon dit geen permanente vorm voor zulke credietverleening zijn.

Wij hebben hiermede in het kort den toestand voor het tot stand komen der *Agricultural Credits Act* besproken. Van zeer competente zijde is dikwijls de vraag gesteld, of zelfs in de meeste gevallen der dringende vraag om financieelen steun, de landbouwers wel een juist gebruik van de ter beschikking gestelde credieten hebben gemaakt. Anders gezegd, of men tot zulke bijzondere steunverlening wel had moeten overgaan. Velen zijn van meening, dat het geld der *War Finance Corporation* niet zelden gebruikt is, om de „kat uit den boom te kijken”, in de verwachting, dat zich intusschen de prijzen voor de landbouwproducten zouden herstellen. Want, wordt gezegd, het is zelden of nooit het geval, dat werkelijk credietwaardige geldzoekers tevergeefs naar steun zoeken.

(Slot volgt.)

Dr. H. W. A. BEENHOUWER.

DE SCANDINAVISCH E MUNTUNIE EN DE TERUGKEER TOT DEN GOUDEN STANDAARD IN ZWEDEN.

De heer F. von Koch te Stockholm schrijft ons:

Voor den oorlog hadden als gevolg van de Scandinavische muntunie van 1875, Denemarken, Noorwegen en Zweden practisch hetzelfde geldstelsel. Bankbiljetten, gouden, zilveren en koperen munten van ieder der drie landen werden à pari genoteerd in de andere twee en zonder aarzelen door iedereen aangenomen.

De oorlog bracht echter een verandering. Geen der drie landen slaagde erin zijn prijsniveau op het vóór-oorlogse niveau te handhaven, doch zij faalden in verschillende omvang. Derhalve werd het, toen de prijzen in Denemarken en Noorwegen sneller dan in Zweden stegen, spoedig voor personen in de eerste twee landen voordeelig, geld naar Zweden te zenden, dat door dit land krachtens de Unie moest worden geaccepteerd. Ten aanzien van bankbiljetten bestond geen formeele verplichting, zoodat Noorsche en Deen-

sche bankbiljetten spoedig aanzienlijk beneden pari werden genoteerd, thans tegen resp. 69 en 64 pCt.

Het vraagstuk was nu, hoe een overstroming van Zweden met Deensche en Noorsche munten en een schaarschte hieraan in genoemde twee landen te voorkomen. Op dit punt deden zich gedurende den oorlog en daarna vele moeilijkheden voor.

Ten eerste met betrekking tot de gouden munt. Het is bekend, dat van eind 1915 tot den aanvang van 1919 het Zweedsche geld boven pari noteerde. Dientengevolge werd gedurende dien tijd gemunt en ongemunt goud naar Zweden gezonden en aan de Zweedsche Munt of de Centrale Bank in ruil voor bankbiljetten verkocht. Zoo werd bijv. gedurende 1916 en 1917 ongeveer 110 millioen Kronen Deensch en Noorsch goud naar Zweden geëxporteerd, hetgeen de kans met zich bracht, dat het Zweedsche prijsniveau in denzelfden omvang als het internationale zou stijgen. Teneinde zich voor deze ongewenschte binnenstrooming van goud te beveiligen werd in het eerste begin van 1916 de vrije aanmuntning van goud in Zweden verboden, waarmede Denemarken en Noorwegen spoedig volgden. Eerst tegen einde 1917 werd de goudblokkade van Zweden geheel effectief, daar Denemarken en Noorwegen ophielden met den uitvoer van goud naar dit land.

Ten aanzien der zilveren en koperen munten was de toestand nog gecompliceerder. Eenerzijds zijn deze munten, gelijk reeds werd opgemerkt, wettig betaalmiddel in alle drie landen en is het dus nog zeer winstgevend voor ondernemende personen, Deensch en Noorsch zilver in Zweden binnen te smokkelen, aangezien bijv. 10 Noorsche Kronen in bankbiljetten weinig meer dan 6 Zweedsche waard zijn, doch 10 zilveren Noorsche nog steeds 10 Zweedsche waard zijn. Anderzijds bevat de Scandinavische muntconventie een bepaling, dat ieder land het recht heeft het teekengeld, in de andere landen geslagen, terug te zenden en daarvoor betaling van de nominale waarde in goud te eischen. Derhalve worden de in Zweden binnengesmokkelde Deensche en Noorsche zilveren en koperen munten verzameld, teruggezonden naar de landen van oorsprong, weer Zweden binnengesmokkeld enz., enz., tot groot ongerief van alle landen.

Twee onzer meest bekende economisten, Cassel en Heckscher hebben thans in het openbaar als hun oordeel uitgesproken, dat het belang van alle betrokken landen medebrengt, dat de muntunie op staanden voet wordt ontbonden. Ongelukigerwijze zal in Denemarken en Noorwegen hiertegen wel oppositie rijzen, aangezien men daar algemeen aanneemt, dat de huidige daling der wisselkoersen uitsluitend het gevolg is van tijdelijke oorzaken, die spoedig vanzelf zullen verdwijnen.

Wat nu de tweede kwestie betreft, die van den terugkeer tot den gouden standaard, zij in herinnering gebracht, dat sinds Maart 1920 de verplichting der Zweedsche Rijksbank, haar biljetten in goud om te wisselen, bij voortdurende is geschorst door diverse voorloopige wetten. Eenige maanden geleden werd het uitstel verlengd van 1 April tot 15 Mei, zij het dan ook, dat bij deze gelegenheid een zeer sterke oppositie, ook in den boezem der regeering, bleek te bestaan tegen iedere verdere dispensatie en deze door de volksvertegenwoordiging dan ook slechts eenstemmig verleend werd onder de stilzwijgende veronderstelling, dat het ditmaal voor het laatst zou zijn.

Intusschen is het anders uitgekomen. Hoewel gedurende de laatste zeven maanden de Dollar practisch op pariteit heeft gestaan (een Dollar = 3,73 Zweedsche Kronen) en Zweden dus *de facto* den ouden goudstandaard weder heeft bereikt, hebben regeering en volksvertegenwoordiging toch besloten in tweeërlei opzicht aan het verzoek van de bank te voldoen. In de eerste plaats zal van 16 Mei tot 31 Juli de bank wederom ontheven zijn van haar verplichting haar biljetten tegen goud in te wisselen. Indien de volksvertegenwoordiging op reces is ligt de beslissing bij

de regeering. Derhalve is het mogelijk, dat in Juli de verplichting tot de nieuwe zitting wordt uitgesteld. In de tweede plaats heeft de regeering de bevoegdheid gekregen, desgewenscht de bank te ontslaan van haar verplichting, goud tegen den vasten prijs van 2480 Kronen per KG. aan te koopen. Er is dus op het oogenblik geen garantie, dat het Zweedsche geld niet opnieuw meer of minder waard zal worden dan zijn goudequivalent. Wederom kan het derhalve een muntsoort worden die „vrij” is in beide richtingen.

De voornaamste reden, welke aangevoerd wordt tegen bestendiging van de huidige positie, is dat de waarde van het goud nog niet voldoende stabiel is geworden om de Zweedsche Kroon definitief aan den Dollar te koppelen. Het valt echter te betreuren, dat Zweden niet het initiatief nam om den gouden standaard in Europa te herstellen.

F. VON KOCH.

16 Mei 1923.

AANTEKENINGEN.

Onze vlottende schuld en de voordeelingen op het buitenland en de koloniën. — In antwoord op een vraag naar de hoegrootheid op 31 Dec. en 1 Mei l.l. der credieten, verleend aan Staten, die in den wereldoorlog betrokken waren, gedaan in het Voorloopig Verslag op het Wetsontwerp inzake goedkeuring tot de protocollen betreffende den economischen en financieelen wederopbouw van Oostenrijk, alsmede voorzieningen ten aanzien van die toetreding, is in de Memorie van Antwoord het volgende overzicht verstrekt:

Aan het buitenland verstrekte credieten op 31 Dec. II.

Toegestaan bedrag.	Opgenomen bedrag.	Aflossingsdatum.
I. Frankrijk.		
a. Wet van 24 December 1921 (Stbl. no. 1388) f 30 millioen	f 30 millioen	1927
b. Wet van 24 December 1921 (Stbl. no. 1388) f 25 millioen	f 23.300.000	1929
II. Duitschland.		
Wet van 31 Juli 1920 (Stbl. no. 681).		
a. Levensmiddelencrediet f 60 millioen	Nihil	1929
b. Grondstoffencrediet f 140 millioen	f 43.345.000	1929
III. Relieferediet.		
Wet van 19 Mei 1922 (Stbl. no. 334).		
Oostenrijk	„ 16.700.000	1943
Polen	„ 418.000	1925
Rumenië	„ 75.650	1925
Servië	„ 40.700	1925
Tsjecho-Slowakije	„ 105.800	1925
Hongarije	„ 158.850	1925

De rente op al deze credieten, uitgenomen die onder III, wordt geregeld voldaan. Op het Duitsche grondstoffencrediet was op 1 Mei II. f 65.103.000 opgenomen.

Naast de voordeelingen uit hoofde van deze bij de wet verleende credieten staan die op de Rijkskleedingvoorziening, wegens door deze aan Polen verkochte kleeding, en die wegens interneeringskosten enz.

De hieromtrent gepubliceerde, alsmede bovenstaande gegevens samenvoegende met de wekelijks door den Minister van Financiën bekend gemaakte, verkrijgt men het volgende overzicht:

	Vlottende schuld:	27 Dec. 1922	30 Apr. 1923
Aan schatkestpromessen	f 475.020.000	f 351.650.000
„ schatkestbiljetten	„ 62.000.000	„ 224.613.000
		f 537.020.000	f 576.263.000
Aan zilverbons	„ 31.866.629	„ 28.597.686
Het rentegevend tegoed van den Postcheque en Girodienst			
belief	„ 85.792.075	„ 113.365.940
Over het renteloos voorschot van de Nederl. Bank was beschikt tot een bedrag van	„ 14.465.212 ¹⁾	„ 14.941.365
		f 669.143.916	f 733.167.991

Hiertegenover stonden aan vorderingen:

De voorschotten verleend aan de koloniën	f 335.916.000	f 282.922.000
De voorschotten aan de Gemeenten voor door het Rijk voor hen te heffen Inkomstenbelasting (per 31 Dec. 1922) ..	97.769.073	77.709.420 ³⁾
De voorschotten verleend aan buitenl. Staten wegens inter-neeringskosten, kosten van uitgevekenen en behartiging van belangen, rond ²⁾	75.000.000	75.000.000
De voorschotten verleend aan de Rijkskledingvoorziening (Polen) ²⁾	11.600.000	11.600.000
De hierboven gespecificeerde credieten	114.144.000	135.902.000
	<u>f 634.429.073</u>	<u>f 583.133.420</u>

Per saldo stond dus voor rekening van 's Rijks schatkist uit

1) Op 18 Dec. 2) Cijfers ontleend aan de millioenennota 1922. Nadere gegevens zijn niet gepubliceerd. 3) Per 30 April 1923.

Hierbij is dus aangenomen, dat tegenover geen der genoemde vorderingen schuld met langen looptijd staat. Bij de beoordeeling van bovenstaande cijfers moet, gelijk in de Millioenennota wordt opgemerkt, in aanmerking worden genomen, dat de Staat nog omstreeks f 45.000.000 als zijn aandeel in de winsten van de N. U. M. verwacht. Verder, dat sinds 31 December door Nederland f 80.000.000 6 pCt. obligaties à 97½ pCt. zijn uitgegeven.

De Fransche begrooting. — In het nummer van 2 Mei jl. deelde Professor Nogaro mede, dat de Kamer van Afgevaardigden de Regeering ont-heven had van den plicht, een nieuw plan van fiscale voorzieningen in te dienen en haar de zorg overliet het resteerende deficit door schatkistoperaties te dekken.

Met deze beslissing, die, naar de schrijver opmerkte, blijkbaar door electorale overwegingen was ingegeven, is de Financieele Commissie uit den Senaat niet accoord gegaan. Bericht wordt, dat zij het geraamde tekort van frs. 3.7 milliard, waarmede de begrooting door de Kamer van Afgevaardigden was goedgekeurd, heeft weten te veranderen in een overschot-raming van 382 miljoen francs.

De uitgaven zijn met 1218 miljoen verlaagd en de inkomstenraming is op grond der belastingopbrengst over het eerste kwartaal van dit jaar met frs. 2.3 milliard verhoogd. Voorts is onder de ontvangsten opgenomen een bedrag van 500 miljoen voor aan de spoorwegen verkocht regeeringsmateriaal en zestig miljoen als deel van de opbrengst der mijnen in het Saargebied.

De raming bedraagt thans voor de ontvangsten 23.135 miljoen, voor de uitgaven 22.753 miljoen.

Er wordt echter twijfel uitgesproken ten aanzien van de vraag of de ramingen niet te optimistisch getint zijn.

ONTVANGEN:

Handelscredieten door Mr. E. G. J. Gimbrère, Secretaris-Plaatsvervangend Onder-Directeur der Nederlandsch-Indische Handelsbank te Batavia. Met een voorrede van Mr. J. Ph. Suyling, Hoog-leeraar te Utrecht; Boekhandel v.h. Gebr. Belinfante, 's-Gravenhage, 1923.

La Politique Financière des Pays-Bas pendant la Guerre, par W. J. C. A. Nygh, Docteur en Droit, secrétaire adjoint au conseiller financier de la Ligue des Nations auprès du gouvernement Albanais; Diss. Parijs 1923; La Haye, Martinus Nyhoff.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	April 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.482.457	3.453.336	3.302.024
Personeele belasting .. ⁴⁾	—	2.672.190	2.152.481
Inkomstenbelasting ..	12.925.719	43.297.770	41.958.198
Dividend- en tantième-belasting	497.432	4.903.220	3.373.479
Vermogensbelasting ..	2.284.257	4.347.179	6.752.172
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	3.240.692	13.493.720	13.441.578
Wijn	56.074	580.876	727.811
Gedistilleerd	3.904.479	16.136.111	19.858.404
Zout	93.165	509.267	441.016
Bier	470.294	1.396.512	1.199.992
Geslacht	839.057	3.327.450	2.861.744
Tabak	1.159.222	6.137.337	—
Belast. op speelkaarten	8.045	34.233	28.081
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.525.556 ²⁾	5.889.526 ³⁾	5.744.504
Registratierechten	1.478.233	6.025.041	6.934.638
Successierechten	3.280.363	14.422.152	11.831.974
<i>Invoerrechten.</i>			
2.789.624	11.915.360	12.777.778	
<i>Gouden en zilver werken</i>			
Belasting	77.497	311.831	298.281
Essaailoon	108	372	439
<i>Statistiekrecht</i>			
263.503	1.148.040	1.128.299	
<i>Mijnen</i>			
77.898	240.465	226.833	
<i>Domeinen</i>			
229.357	735.918	590.739	
<i>Staatsloterij</i>			
24.338	221.506	220.837	
<i>Jacht en visscherij</i>			
226	1.329	1.276	
<i>Loodsgelden</i>			
172.729	969.573	901.710	
Totaal	36.880.925	142.170.314	136.754.288

¹⁾ Hieronder begrepen f 331.913 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 1.208.544. ³⁾ Idem f 1.218.410.

⁴⁾ In de maand April pleegt de einduitkeering van de provinciale- en gemeente-opcenten betreffende den vorigen dienst plaats te hebben, welke ten gevolge van den achterstand op dit middel de opbrengst over de maand April overtrof.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	April 1923	Sedert 1 Januari 1923
Verdedigingsbelasting Ia	684.843	1.303.140
Verdedigingsbelasting Ib	1.699.735	4.120.715
Verdedigingsbelasting II	3.636.194	11.853.087
	6.020.772	17.276.942
Oorlogswinstbelasting	23.058	13.998.663

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDŚ 1914.

	April 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	297.223	695.281	662.876
Personeele belasting .. ⁴⁾	—	584.750	496.564
Inkomstenbelasting ..	3.475.528	12.125.272	11.807.695
Vermogensbelasting ..	570.703	1.086.142	1.681.795
Dividend- en tantième-belasting	164.153	1.618.062	1.113.248
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	648.138	2.698.744	2.688.316
Wijn	11.215	116.175	145.562
Gedist. (binn.- en buitl.)	390.448	1.613.611	1.985.840
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrecht van buitl. eff.	16.649	90.546	28.892
Totaal	5.574.057	20.628.583	20.610.788

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1923.

Dienstjaren.	Grondbelasting.	Personeele belasting.	Inkomstenbelasting.	Vermogensbelasting.
1919/20				116
1920/21	654	20.165	1.515.548	23.508
1921/22	12.391	218.477	9.721.554	58.248
1922/23	1.350.123	2.060.771	32.060.668	4.265.307
1923/24	2.090.169	372.777	—	—
Totaal ..	3.453.336	2.672.190	43.297.770	4.347.179

NED. BANK 22 Mei 1923 (vervolg). Voornaamste posten in duizenden gulden.

Table with 5 columns: Data, Goud, Zilver, Bank-biljetten, and Andere opeschebare schulden. Rows include dates from 22 Mei 1923 to 25 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag, Hieraan Schatkestpromessen, Beleeningen, Beschikbaar Metaal-saldo, and Dekkings-percentage. Rows include dates from 22 Mei 1923 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financien blijkt, dat uitstonden op:

Table comparing data for 14 Mei 1923 and 22 Mei 1923, with categories: Aan schatkestpromessen, Aan schatkestbiljetten, and Aan zilverbons.

Table detailing the outstanding debt (Onder de vlottende schuld is begrepen) with categories like Voorschot aan de Koloniën and Voorschot aan Gemeenten.

Table showing Tegoed v. d. Poste. & G. dst for 14 Mei 1923 and 22 Mei 1923.

1) Waarvan f 32.806.000 vervallen op of na 1 April 1927.

JAVASCHE BANK

Voornaamste posten in duizenden gulden. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Bank-biljetten, Andere opeschebare schulden, and Beschikbaar metaal-saldo. Rows include dates from 12 Mei 1923 to 25 Juli 1914.

Table with 7 columns: Data, Disconto's, Wissels buiten N.-Ind. betaalbaar, Beleeningen, Voorschotten aan het Gov. nem., Diverse rekening-ingen, and Dekkings-percentage. Rows include dates from 12 Mei 1923 to 25 Juli 1914.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Table with 7 columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voorschotten aan de kolonie, Diverse rekening-ingen, and Diverse rekening-ingen. Rows include dates from 1 April 1923 to 1 April 1922.

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGLAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Circulatie, Currency Notes (Bedrag, Goud, Gov. Sec.). Rows include dates from 16 Mei 1923 to 22 Juli 1914.

Table with 7 columns: Data, Gov. Sec., Other Sec., Public Depos., Other Depos., Reserve, and Dekkings-percentage. Rows include dates from 16 Mei '23 to 22 Juli '14.

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in miljoenen Mark.

Table with 7 columns: Data, Metaal, Daarvan bij Goud, Waarom bij Buitt. circ. bkn, Kassenscheine, Circulatie, and Dekkings-percentage. Rows include dates from 7 Mei '23 to 23 Juli '14.

Table with 6 columns: Data, Wissels (Totaal, Handels-wissels, Schatkest-papier), Rek. Crt., Darlehenskassenscheine (Totaal uitgegeven, In kas bij de Rijkbank). Rows include amounts from 9.350.270 to 157.661.

1) Onbelast. Bovendien verpand op 23 April 1923 84,9 mill., op 30 April 1923 84,9 mill., op 7 Mei 1923 90,9 mill.

2) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

BANK VAN KONINKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 6 columns: Data, Goud, Waarvan in het Buitenland, Zilver, Te goed in het Buitenland, and Buitt. gew. voorsch. ald. Staat. Rows include dates from 17 Mei '23 to 23 Juli '14.

Table with 6 columns: Data, Wissels, Uitgestelde Wissels, Beleeningen, Bankbiljetten, Rek. Crt. Particulieren, and Rek. Crt. Staat. Rows include amounts from 2.402.226 to 1.541.980.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 7 columns: Data, Metaal incl. butenl. saldi, Beleen. van butenl. vorder., Beleen. van prom. d. provinc., Binn. wissels en beleen., Circulatie, and Rek. Crt. partic. Rows include dates from 17 Mei '23 to 19 Mei '22.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
2 Mei '23	3.080.579	2.069.275	—	93.809	2.237.505
25 Apr. '23	3.084.569	2.065.117	—	94.473	2.222.588
18 „ '23	3.082.622	2.096.360	—	95.920	2.220.251
3 Mei '22	2.994.776	2.227.134	—	124.041	2.173.436

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking pers. 1)	Algem. Dekking pers. 2)
2 Mei '23	1.005.769	1.983.848	108.822	72,98	75,2
25 Apr. '23	910.638	1.908.543	108.857	74,67	77,0
18 „ '23	920.909	1.991.001	108.649	73,2	75,5
3 Mei '22	616.654	1.892.332	104.531	73,66	76,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
25 Apr. '23	776	11.839.195	1.367.695	15.410.943	3.988.783
18 „ '23	777	11.821.111	1.438.241	15.484.723	3.966.813
11 „ '23	777	11.825.036	1.387.452	15.538.839	3.951.362
29 Apr. '22	801	10.846.109	1.325.346	14.067.757	3.183.745

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankzichten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 18 Mei 1923.

Het vooruitzicht op de Pinkster-vacantie heeft, met de vrijwel onveranderde politieke en economische omstandigheden, medegewerkt om de buitenlandsche beurzen, hetzij een kalm aanzien te verschaffen, hetzij de bestaande tendens te continueren. Dit laatste is vooral ten aanzien van de Duitsche beursplaatsen het geval geweest; de zeer scherpe koersstijging, die gedurende de voorgaande berichtperiode reeds kon worden geconstateerd, heeft in de achter ons liggende dagen verderen voortgang gemaakt. Vrijwel op ieder gebied van het beursterein konden sterke verhoogingen worden geconstateerd, doch de stoot is hier wel uitgegaan van de beweging in Turksche waarden en in verschillende bankaandeelen. Wat de eerste betreft, meent men de oorzaak te kunnen aanwijzen in den loop der besprekingen te Lausanne en, hoewel in dit opzicht voor een neutralen beschouwer nog zeer zeker geen aanleiding bestaat tot een zoo optimistischen kijk ten aanzien van het doorvoeren der Turksche verlangens, het is begrijpelijk, dat men hierover te Berlijn anders oordeelt, althans het oordeel anders in de betrokken koersen tot uiting doet komen. Behalve toch het directe voordeel, dat voor de houders van Turksche fondsen in een rijzing is gelegen (en men is te Berlijn reeds lang niet meer kieskeurig in het aanwenden van de middelen om tot een dergelijke rijzing te komen) bestaat het geweldige indirecte belang, dat Duitschland nog steeds bij de Turksche spoorwegen (Bagdad, Anatolië, enz.) heeft, ondanks de beslissing van het verdrag van Versailles, die deze belangen aan de Geallieerden heeft doen overgaan. Redenen te over, om in een koortsachtige stemming, als waarin men zich te Berlijn bevindt, het nog zeer vage als zekerheid voor te stellen en hieruit de aanleiding voor een sterke rijzing te putten. De koersen der buitenlandsche betaalmiddelen hebben uit den aard medegewerkt ter bereiking van de zeer veel hooger koersen. Meer en meer begint men zich overigens in Duitschland rekenschap te geven van het feit, dat de nieuwe deviezen-voorschriften onmachtig zijn om eenige rem aan de opgaande beweging van de prijzen der vreemde betaalmiddelen aan te leggen. Zeker, de uitwassen en de al te kwade praktijken kunnen wellicht worden belet, doch de grondoorzaak kan onder de tegenwoordige omstandigheden door geen enkelen wettelijken maatregel worden aangetaast. Die grondoorzaak moet voornamelijk worden gevonden in de bezetting van het Ruhrgebied, die tot gevolg heeft, dat steenkolen alleen kunnen worden verkregen tegen de prijzen van de algemeene wereldmarkt, dat voor grond-

stoffen vaak hetzelfde het geval is en dat ten slotte iedere controle op den uitvoer en iedere deviezen-afdracht uit dien hoofde — voorzover de export via het bezette gebied gaat — tot het verleden behoort. Zoo is het ook te verklaren, dat de Duitsche industrie, ondanks de geweldige Markendaling, hieruit geen export-premie meer kan putten; van de drie factoren, die vroeger hiertoe medewerkten — goedkope steenkool, goedkope grondstoffen en lage loonen — is alleen de laatste factor nog gebleven. En ook deze past zich sneller en sneller aan de zich dagelijks wijzigende verhoudingen aan. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat de Duitsche beurzen de ongunstige economische verhoudingen in steeds hooger en steeds sneller stijgende koersen tot uiting brengen. In de laatste dagen hebben zich ook bankaandeelen in de rij der opvallende waarden gevoegd, vermoedelijk in verband met Amerikaanse aankopen. Te New York althans zijn aanbiedingen gedaan van pakketten van vier aandeelen der Duitsche D-banken (één aandeel van iedere bank) tot een prijs, die boven pariteit ligt.

De beurs te Parijs heeft slechts zeer geringe variaties te aanschouwen gegeven, behalve dan voor enkele speciale soorten als aandeelen Royal Dutch, die opgewekt, en aandeelen Mexican Eagle, die eerder flauwer van toon zijn geweest. De buitenlandsche berichten hebben dan ook niet veel aanleiding tot groote koerswijzigingen verstrekt, ten aanzien van de binnenlandsche was het begrijpelijk, dat de markt als geheel een vasten grondtoon te aanschouwen heeft gegeven. Indien men de jongste uiteenzettingen van den heer Poincaré ten aanzien van de steenkool- en cokes-exporten uit het Ruhrgebied leest en deze beschouwt in het licht, waarin de Fransche toonaangevende kringen de tot nu toe gevolgde politiek hebben gevolgd, is de gunstige indruk, die zij op de beurs van Parijs hebben uitgeoefend, zeer goed te verklaren.

Ok de markt te Londen is over het algemeen stil geweest; de omzettingen waren in aansluiting hieraan gering. De besprekingen tusschen Lord Curzon en den heer Krasin hebben tot nu toe tot geen resultaat geleid, doch in de City verwacht men, dat de vastbesloten houding van de Britsche Regeering wel tot het gewenschte doel zal voeren. En, indien onverhoopt de handelsbetrekkingen tusschen Engeland en Rusland verbroken zouden worden, dan voorziet men hiervan toch nog geen tragische resultaten. Weliswaar staat Groot-Brittannië aan de spits van den Russischen buitenlandschen handel, doch indien men weet, dat de gansche Russische import in 1922 slechts 165,79 miljoen poed bedroeg (1 poed is 16,36 KG.) en de uitvoer uit Rusland 56,34 miljoen poed, dan ziet men, dat slechts een uiterst klein deel van den Engelschen handel hierin betrokken kan zijn geweest. De onderhandelingen worden dan ook door de beurs uitermate kalm opgenomen; zelfs is er een deel, dat de voorkeur aan een verbreking der betrekkingen zou geven.

De beurs te New York heeft een stabiel verloop gehad. De berichten uit de industrie bleven bij voortdurend gunstig luiden en men acht de mogelijkheid van een plotseiling omslaan der conjunctuur thans wel reeds voldoende in het reeds verlaagde koerspeil verdisconteerd. Sterker is men inmiddels verontrust omtrent de langzame stijging van de prijzen der eerste levensbehoeften; voor een niet gering deel is het Fordney-tarief hieraan schuld. Ten gevolge van de groote binnenlandsche vraag en het gebrek aan arbeidskrachten (in Detroit wordt voor een geschoolden arbeider van \$ 1,25 tot \$ 2,— per uur betaald, zonder dat alle plaatsen bezet kunnen worden) moeten meer en meer artikelen worden geïmporteerd. Voor de eerste vier maanden van het loopende jaar wordt de import aangegeven met \$ 1300 miljoen tegen \$ 906 miljoen in de overeenkomstige periode van 1922; de hooger invoer-tarieven maken deze artikelen natuurlijk vrij duur. Voorloopig zal hierin echter wel geen verandering worden gebracht.

Ten onzent is de markt voor beleggingswaarden opnieuw zeer vast gebleven. Er bestaat een tendens om het algemeen rente-niveau voor beleggingsfondsen op een rendement van 5 pCt. 's jaars terug te brengen. De reeds eenigen tijd in gang zijnde koersverheffing voor staats- en andere beleggingsfondsen heeft in deze richting geduid; de thans aangekondigde uitgave der Gemeente Amsterdam van 5 pCt. obligaties à 99 pCt., zij het slechts op korten termijn, accentueert de beweging.

De aandelenmarkt is in de korte week, aan Pinksteren voorafgaande, wel stil geweest, doch met een gedeceerd beteren onderton. De stoot hiertoe is uitgegaan van de Petroleum-afdeeling, waar aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij zich plotseling uit hun lusteloze houding konden oprichten in verband met het gerucht, dat

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	22 Mei 1923	14 Mei 1923	22 Mei 1922
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni				
19 Mei '23	117 ³ / ₈	80	42	11,75	8,35	21,25	Tarwe* ¹⁾	13,50	13,50	15,—
12 „ '23	116 ³ / ₈	78 ¹ / ₈	43 ³ / ₈	11,70	8,30	21,15	Rogge (No. 2 Western) ²⁾	10,35	10,25	13,75
19 Mei '22	140	61 ¹ / ₈	37 ¹ / ₂	13,35	7,90	21,15	Mais (La Plata)..... ²⁾	213,—	212,—	206,—
19 Mei '21	153	59	36 ¹ / ₂	17,10	7,45	16,30	Gerst (48 lb. malting).... ²⁾	183,—	178,—	230,—
19 Mei '20	315	185	104 ¹ / ₂	24,30	11,65	27,90	Haver (38 lb. White cl.)... ¹⁾	10,30	10,30	11,75
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	11,—	10,90	17,25
							Lijnzaad (La Plata) ²⁾	441,—	442,—	440,—

¹⁾ p. 100 KG. ²⁾ p. 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13/19 Mei 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	13/19 Mei 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	8.779	263.746	365.046	—	17.811	26.216	281.557	391.262
Rogge	15.569	165.806	28.057	—	485	—	166.291	28.057
Boekweit	107	5.157	8.479	—	—	—	5.157	8.479
Mais	15.742	247.152	430.533	1.743	36.526	53.670	283.678	484.203
Gerst	9.752	72.648	47.719	—	4.868	2.505	77.516	50.224
Haver	2.785	32.924	34.060	—	533	50	33.457	34.110
Lijnzaad	4.218	56.333	70.432	—	42.620	49.968	98.953	120.400
Lijnkoek	3.890	88.749	62.336	—	—	1.547	88.749	63.883
Tarvemeel	114	27.359	22.827	—	3.864	3.743	31.223	26.570
Andere meelsoorten	—	657	4.289	—	—	1.710	657	5.999

Engeland, waar de aanvoeren en de voorraden reeds eenigen tijd kleiner zijn dan gewoonlijk, als voor België en Nederland, die goeden kooplust toonden. In verband met de Belgische spoorwegstaking deed België een deel zijner inkoop via Rotterdam. In Duitschland deed de particuliere handel nauwelijks eenige inkoop, doch de regering kocht nu en dan La Plata-tarwe op Juni-aflading en opende tevens de campagne in Noord-Amerikaansche tarwe van den nieuwen oogst door den aankoop van een lading No. 2 hard winter per Juli/Augustus, tot een prijs beneden Amerikaansche pariteit. Frankrijk kocht stoomende La Plata-tarwe, doch over het algemeen bleef de omzet naar Europa onbevredigend. Voor rogge was de prijsbeweging te Chicago van denzelfden aard als voor tarwe en in dit artikel ging de prijsverhooging gepaard met een sterke vermindering der zaken naar Europa. Duitschland, dat in de voorafgaande weken zooveel Noord-Amerikaansche rogge had gekocht, toonde deze week veel minder kooplust.

Ook in voedergranen was de Europeesche belangstelling beter. Evenals voor tarwe en rogge trad ook voor mais op 16 Mei te Chicago een belangrijke prijsverhooging in. Wel ging deze later grootendeels verloren, doch 22 Mei was weder hooger en ten slotte was Mei 1—³/₄, Juli 1—³/₈ cent per 56 lbs. hooger dan op den 14den. De stemming blijft in Noord-Amerika vast met afnemende voorraden en kleine aanvoeren, terwijl ook herhaaldelijk over ongunstig weder voor den uitzaai geklaagd werd. Ernstig schijnt dat echter niet te zijn, want men hoort tevens over een waarschijnlijke vermeerdering van de met mais bebouwde oppervlakte. De vraag voor mais was in Engeland slechts weinig beter en bovendien kocht men daar vooral La Platamais, terwijl in Duitschland bijna in het geheel geen belangstelling voor mais bestaat, doch Nederland toonde zeer goeden kooplust voor Noord-Amerikaansche mais, hetgeen een flinken omzet ten gevolge had. De Argentijnsche maïsmarkt ondervond met groote verscheppingen en eveneens grooten aanvoer aan de havens geen invloed van de prijsverhooging te Chicago, tenzij het uitblijven van prijsdaling als zoodanig beschouwd dient te worden. Onder den indruk der grootere verscheppingen toonde Europa namelijk aanvankelijk weinig kooplust, doch later kwam hierin verbetering en in de tweede helft der week kwamen vrij belangrijke zaken tot stand, zoowel in parcels als in ladingen, vooral in spoedige posities, naar Engeland, Nederland en België. De prijzen waren dan ook na de recente verlaging wel aanlokkelijk geworden en nu door de vaste Noord-Amerikaansche markten de algemeene stemming verbeterde, verloor de groote omvang der Argentijnsche verscheppingen zijn invloed. Door de verbeterde Europeesche vraag konden ten slotte aan de Argentijnsche termijnmarkten de prijzen iets aantrekken, zoodat zij op 22 Mei 5 à 15 centavos per 100 KG. hooger sloten dan op den 14den.

Gerst en haver hebben van de verbetering van de stemming op de graanmarkten deze week weinig geprofiiteerd. In haver gaat weinig om en in Engeland was de

markt nu en dan flauw met lagere prijzen. Ook in gerst is de omzet weinig verbeterd. Engeland kocht een lading Donau-gerst, doch de lage prijs verminderde den kooplust van andere soorten en drukte daarvoor de prijzen. De Donau laadde veel gerst af en schijnt, gezien het flinke tempo der bevrachtingen, ook verder nog ruime voorraden te hebben. In Nederland, waar de markt gedrukt was door groote aanvoeren, kon de stemming later iets verbeteren, en ook België toonde wat meer belangstelling, doch zoolang Engeland niet meer gerst koopt en vooral Duitschland zijn gerstiinkoop, die reeds eenigen tijd geheel achterwege zijn gebleven, niet hervat, zal het bezwaarlijk zijn voor het Roemeensche aanbod geregeld plaatsing te vinden. De prijzen handhaven zich tot nog toe echter goed.

Nederland. De tarwemarkt was deze week vrij levendig, zoowel door goede binnenlandsche vraag naar La Plata en Noord-Amerikaansche soorten, als door zaken naar België. Mais, waarvoor in de voorafgaande weken de vraag zoo onbevredigend was geweest onder den indruk van den grooten, zeilenden voorraad van Noord-Amerika, herstelde zich zeer belangrijk. Bij aankomst bleken de omvangrijke aanvoeren reeds grootendeels eene bestemming te hebben en wat ervan aan de markt kwam, vond tot stijgende prijzen gemakkelijk plaatsing. Het aanbod in stoomende Noord-Amerikaansche mais is nu verder zeer beperkt en in den loop der week konden reeds weder geregeld nieuwe zaken tot stand komen van Amerika, dat echter slechts weinig offreert. Bij dezen omkeer in de marktstemming trokken spoedig ook de kortelings verlaagde prijzen van nieuwe La Platamais de aandacht en daarin werden flinke zaken gedaan in juist gestoomde en in Mei te beladen booten. Gisteren vroegen afladers vrij aanmerkelijk hooger prijzen dan in de vorige week. Gerst begint zich na de groote aanvoeren dezer week, die den prijs sterk hadden gedrukt, wat te herstellen, doch de vraag blijft, ondanks de omstandigheid, dat de gerstprijzen zoo veel lager is dan die van mais, nog altijd klein.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Juni/Juli	Amer. Gr. mulated c.f. Mei	
17 Mei '23	f41	Sh. 71/—	Sh. 28/9	Sh. 37/—	\$ cts. 7,78
10 „ '23	„41 ¹ / ₂	71/—	29/3	38/6	8,16
17 Mei '22	„23 ⁷ / ₁₆	52/6	18/—	19/9	4,04
17 Mei '21	„ —	66/—	22/6	32/—	5,12
4 Juli '14	„11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

In Amerika is de Regeering in hooger beroep gegaan tegen het afwijzend vonnis in zake de voorgenomen maatregelen tegen den termijnhandel en waarschijnlijk fluctueer-

den dientengevolge de noteeringen op de termijnmarkt nog al, hetgeen uit de volgende cijfers blijkt:

	Opening	Laagste	Slot
Mei	6,18	6,07	6,38
Juli	6,23	6,12	6,44
September	5,69	5,66	5,98
December	4,62	4,48	4,78

Spot Centrifugals openden de afgelopen week met d.c. 8,03, daalden kort na het begin der week tot d.c. 7,78, op welken prijs de markt ook sloot.

De Cuba statistiek luidt als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 12 Mei '23	80.506	116.823	135.550
Tot. sedert 1 Dec. '22-12 Mei '23	2.854.089	2.617.845	2.431.145
Aantal werkende fabrieken	35	111	191
Weekexport 12 Mei '23	82.737	102.717	74.525
Totale export 1 Jan.-12 Mei '23	2.102.923	1.571.992	1.214.245
Totale voorraad 12 Mei '23	751.172	1.107.004	1.249.221

Thans zijn 152 fabrieken afgemalen met eene productie van ongeveer 340.000 tons minder dan verleden jaar.

De nadering der feestdagen gaf aan alle markten een kalm aanzien er kwamen weinig reële zaken tot stand. De ondertoon bleef echter vrij vast en men begint thans weer wat meer belangstelling te toonen.

Op Java was de stemming eveneens kalm en naar veldt iets gemakkelijker. Belangrijke afdoeningen vonden niet plaats. De verschepingen van Java gedurende April bedroegen 59.000 tons, tegen 7.800 tons verleden jaar.

Van de markt hier te lande valt weinig nieuws te melden en de stemming was deze week aanvankelijk bepaald ongeanimeerd. Een en ander staat in verband met de nog hangende regeeringsmaatregelen te New York. Koopers en verkopers bleven met hunne prijzen te ver van elkaar verwijderd, vooral met de eerste termijnen. Mei noteerde $f 40,-/f 42,-$; Juni $f 39\frac{1}{2}/f 41,-$ en Juli $f 38\frac{1}{2}/f 40,-$. Wat de verdere termijnen betreft, hierin bestond meerdere belangstelling en Augustus werd tot $f 37\frac{1}{4}$ afgegeven, doch de prijs daalde spoedig door het groote aanbod tot circa $f 35,62\frac{1}{2}$. De noteeringen voor December waren achtereenvolgens $f 29,-$, $f 29,37\frac{1}{2}$ en later, eveneens door het ruime aanbod $f 28,37\frac{1}{2}$. Door het hooger afkomen van Amerika aan het einde der week werd de stemming weer wat geanimeerd en konden prijzen iets verbeteren. De markt sloot in eene vaste stemming met de volgende prijzen: Augustus $f 36,50$ en December $f 29,25$.

De omzet bedroeg in de afgelopen week bijna 4000 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 16 Mei 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben gedurende de afgelopen week sterk gefluctueerd onder den invloed van Amerikaansche weerberichten en de minder gunstige berichten uit de industrie in de U.S. Over het algemeen is de markt zeer zenuwachtig en blijven prijzen sterk fluctueeren. Op het oogenblik is de stemming iets vaster, doordat de weerberichten wat minder gunstig zijn, daar men van verschillende districten overvloedige regens en koud weer vermeld. In Egyptische katoen zijn vrij veel zaken gedaan tot vaste prijzen.

Voor Spinners van Amerikaansche garens wordt de toestand nog niet veel beter. De voortdurende fluctuaties in katoenprijzen schrikken koopers af en hoewel voor binnenlandsch gebruik nog wel wat is omgegaan, blijven de prijzen nog zeer onregelmatig. Voor export schijnen de vooruitzichten iets beter te zijn, zoowel in bundels voor Indië als voor China. De biedingen van Indië zijn wat hooger in prijs, terwijl men ook op grootere hoeveelheden reflecteert, terwijl van China zoowel voor 40er als voor 40/2 verschillende aanvragen aan de markt zijn. Ook van enkele kleinere markten is meer belangstelling voor 40er ruw. Van het Vasteland blijft de vraag echter gering en vooral Spinners van Egyptische garens kunnen ten gevolge hiervan slechts zeer weinig verkoopen. Voor binnenlandsch gebruik is de vraag naar Egyptische garens echter veel beter.

De doekmarkt blijft nog zeer onregelmatig. Het ware vertrouwen in de markt is er nog niet en de dagelijksche stemming varieert veel onder den invloed van de fluctuaties van ruwe katoen. Het blijkt wel, dat zoowel China als Indië ruwe manufacturen noodig hebben en enkele partijen zijn dan ook reeds afgesloten. Ook voor gebleekte goederen is de vraag verbeterd, hoewel ook in vele gevallen biedingen nog te laag zijn. Voor enkele soorten fancygoederen en ook voor zeer breede goederen zijn prijzen zeer vast, zoodat men wel zou zeggen, dat daarin meer zaken zijn gedaan. Over

het algemeen is de stemming nog onzeker en indien het vertrouwen bij de koopers zich nog wat meer herstelt, is er zeker wel kans op meer normale zaken. Na de Pinksterdagen zullen de meeste kantoren in Manchester de geheele week gesloten zijn, zoodat wij de volgende week geen bericht zullen uitgeven.

9 Mei 16 Mei	Oost. koersen.	8 Mei 15 Mei
Liverpoolnoteeringen.	T.T. op Indië	$1\frac{1}{4}\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{4}\frac{1}{8}$
F.G.F. Sakellarides 15,40 15,70	T.T. op Hongkong	$2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$ $2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$
G.F. No. 1 Oomra 8,25 8,50	T.T. op Shanghai	$3\frac{3}{8}$ $3\frac{3}{16}$

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	19 Mei '23	12 Mei '23	5 Mei '23	19 Mei '22	19 Mei '21
New York voor Middling ...	27,15 c	25,45 c	26,85 c	21,45 c	12,45 c
New Orleans voor Middling	26,25 c	24,75 c	26,50 c	20,— c	11,75 c
Liverpool voor Fy Middling	14,84 d ¹	14,18 d ²	14,88 d ³	12,13 d	8,07 d

1) 18 Mei 1923. 2) 11 Mei 1923. 3) 4 Mei 1923.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 19 Mei '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens.	4447	3969	4456
" Atlant. Havens	1105	1578	1395
Uitvoer naar Gr. Britannië	1241	1433	1430
" " 't Vasteland.	3141	3606	2922
" " Japan	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	19 Mei '23	19 Mei '22	20 Mei '21
Amerik. havens	406	893	1627
Binnenland	501	820	1452
New York	75 ¹	189	137
New Orleans	101 ¹	217	419
Liverpool	694	885	992

1) 12 Mei 1923.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
19 Mei 1923	857.000	20.775	1.382.000	23.400	$5\frac{13}{32}$
12 " 1923	850.000	20.625	1.470.000	23.400	$5\frac{29}{64}$
5 " 1923	926.000	22.125	1.485.000	23.500	$5\frac{9}{16}$
19 Mei 1922	1.657.000	15.650	2.797.000	18.700	$7\frac{9}{16}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
19 Mei 1923.....	28.000	2.395.000	44.000	6.351.000
19 Mei 1922.....	27.000	3.516.000	142.000	7.701.000

1) Niet genoteerd.

THEE

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den ahoop Theeveiling op 17 Mei 1923.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

5553,	264/2,	98/4,	47/16 kn. Java thee
3523,	313/2,		Sumatra thee
592,			Java thee v. bel.h.
	868/2,		China thee
1398,	30/2,		ex voorg. veil.

Totaal.. 11066, 1475/2, 98/4, 47/16 kn. thee.

18 Mei 1922:

16955,	12/2,	20/4 kn. Java thee
1624,		Sumatra thee
564,		ex voorg. veiling

Totaal.. 19143, 12/2, 20/4 kn. thee.

